

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TÍTOL:

**La igualtat efectiva de gènere a través
de l'àlbum “*Kike y las Barbies*” de Pija
Lindenbaum.**

Nom de l'alumne: Francesc Monfort Tena

Nom de la tutora de TFG: Consol Aguilar Ródenas

Àrea de Coneixement: Departament de Pedagogia i Didàctica de les Ciències Socials, Llengua i Literatura.

Curs acadèmic: 2020/2021

Agraïments

A la meua família i amics, per ser casa i arrels.

Als meus companys i companyes de TFG, pel suport, la comunicació i la confiança, i per fer d'aquesta, una experiència millor.

A Consol, per la implicació i compromís al llarg d'aquest procés, gràcies.

Índex

1. Justificació personal de l'elecció del tema del TFG: relat de vida	1
2. Objectius d'aquest TFG.....	3
3. Conceptes clau	5
4. Com es vertebra aquest TFG?	5
5. Necessitat de la formació de LIJ en la formació inicial de mestres. Criteris per seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica	6
6. Què és un àlbum?	7
7. Per què he escollit aquest àlbum.....	8
8. El meu àlbum.....	9
8.1. Biografia de l'autora i la il·lustradora.....	10
8.2. Síntesi de l'àlbum	12
9. Anàlisi de l'àlbum. Conclusions	12
10. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 6é curs	15
10.1. Abans d'anar: què és el que cal fer?.....	15
10.2. A l'escola: contacontes i debat	15
11. Relat de vida després d'enllestir el TFG.....	17
12. Bibliografia i recursos en web	19
13. Annex.....	21
13.1. Annex 1: Normativa vigent lligada a la temàtica d'igualtat efectiva	21
13.2. Annex 2: Anàlisi de textos i il·lustracions de l'àlbum.....	24

1. Justificació personal de l'elecció del tema del TFG: relat de vida

Per tal de justificar la meua elecció del tema d'aquest TFG, vull fer un recorregut al llarg de la meua vida fins a l'actualitat, per tal de reflexionar sobre els perquès que m'han conduït a fer aquesta tria:

El meu nom és Francesc. Sóc de Vilafranca, un poble d'interior a la comarca dels Ports. Un passeig pel terme, una nit a la fresca, una cerveseta amb els amics a l'Aplec i un munt d'experiències més han fet de mi qui sóc hui dia.

Sempre hi he viscut al meu poble, i per tant, he passat la major part de la meua vida allí. Amb una infància generalment feliç, vaig ser un xiquet molt curiós i amb moltes inquietuds, que sempre tractava d'entendre allò que l'envoltava, i amb milers de preguntes per fer a les butxaques, sempre intentava trobar el perquè de les coses.

En l'etapa escolar, vaig sofrir assetjament per part d'alguns dels meus companys i companyes, que ja feien burla de la meua forma de ser i d'actuar. Jo en aquell moment no entenia res, perquè jo no em veia diferent de la resta, però aquells comentaris van fer que a poc a poc les meues inseguretats anaren creixent i agreujant-se.

Amb els anys, i sense caure en banalitzacions, sent molt conscient del greu problema que és l'assetjament en l'entorn educatiu, he estat reflexionant i crec que aquella situació va tenir com a conseqüència el reforç de la meua personalitat, i va ser des d'aleshores quan es va donar el meu procés de creixement personal, creixement que m'ha portat a ser qui sóc a dies d'ara. Per això, un dels motius pels quals vaig decidir ser mestre va ser per intentar posar un poquet de la meua part per lluitar contra la discriminació i l'assetjament a les aules.

L'etapa de l'institut, va fer adonar-me de qui era, i a poc a poc anar avançant en la construcció de la meua personalitat. Va ser aleshores quan vaig començar a fer allò que m'agradava, intentant alhora aprendre a saber deixar de banda els comentaris de la gent. Vaig marxar a estudiar batxillerat fora de casa, a Morella, i tot i estar molt a prop del meu poble, el fet de conèixer gent nova i obrir el meu cercle d'amistats va fer que començara a obrir els ulls i sobretot la ment.

Però realment el meu canvi total de mirada i d'obertura mental es va produir quan vaig començar l'etapa universitària. Va ser aleshores quan em vaig adonar que existia gent com jo, amb les mateixes inquietuds i interessos, amb els mateixos gustos, i em van fer adonar que mai havia estat diferent de la resta, el que passava era que la resta, i el meu voltant, eren diversos a la meua persona. Tot i això, he estat molt afortunat de tenir uns amics que sempre m'han recolzat en tot moment i que en qualsevol situació han estat fent-me costat.

De classe obrera i humil, provinc d'una família generalment jove, cosa que crec que m'ha permès créixer amb molta més llibertat en el meu entorn més pròxim. El meu context i el fet de viure en el poble també m'ha fet sabedor de les mancances del territori, de la despoblació, de les desigualtats i les injustícies, i per tant m'ha convertit en una persona que intenta reivindicar i lluitar fermament per allò que pensa i defensa.

Però ser de poble no solament comporta aspectes positius. Créixer en un poble relativament menut t'exposa als comentaris i a les mirades de la gent, i si tal volta no segueixes la norma que la societat espera de tu, de seguida et trobes en boca de tots.

Tot i que pense que les generalitzacions mai estan encertades, i sense voler caure en els tòpics, puc afirmar des de la mateixa experiència que de vegades, en els pobles, es perpetuen els estereotips, i moltes voltes caldria obrir un poc més la ment al món, ja que de vegades, a la diferència, se la mira amb recel i menyspreu.

També pense fermament en la importància de reivindicar la diversitat, i sobretot, que les persones que disposem d'una posició de privilegi, ho fem de forma conscient i conseqüent, no per nosaltres únicament com un acte individualista, sinó per totes aquelles persones que, per desgràcia, no han pogut fer-ho, per aquelles que en l'actualitat no poden mostrar qui realment són (ja siga per la seua condició sexual, identitat de gènere, etc.), i sobretot, per les generacions futures, perquè puguin ser una mica més lliures.

Des de ben menut, i tal volta de forma molt innocent, sempre he fet accions o he tingut comportaments que no s'identifiquen amb el meu gènere corresponent, i en el meu procés de creixement, sempre he rebutjat conductes sexistes que s'allunyen de la masculinitat hegemònica, com per exemple, perpetuar els rols de gènere o sexualitzar a les persones, reduint-les únicament i completament a un cos. Tot i això, és cert que vivim en una societat masclista i que tothom, en menor o en major mesura, tenim actituds i comportaments sexistes, però crec que és important sofrir un procés de desconstrucció i de qüestionament per tal d'identificar aquestes conductes i actituds, ja que serà en aquest procés on trobarem el vertader aprenentatge.

Tot i que no ho vaig tindre clar fins a l'últim moment, sempre havia tingut molt clar que volia formar part del món de l'educació, fora de la manera que fora. Des de sempre he tingut especial interès i cura dels més menuts, tal volta perquè en tenir dos germans més xicotets, l'instint de protecció i de cura va néixer de forma espontània en mi. Pense que el paper dels docents és essencial en la nostra societat, i que a més, aquests docents deuen estar totalment compromesos amb el futur i amb el seu alumnat, ja que l'educació és l'eina més potent per a canviar el món.

Sempre he estat compromés amb la reivindicació de la diversitat. Quan la societat espera de tu la norma, és molt fàcil decebre a tothom. Les persones som diverses, i tenim dret a ser-ho, però crec

que en una societat intolerant on la diversitat no té cabuda i el diferent s'observa com a estrany, l'educació és l'arma més poderosa. Però alerta, perquè crec que de vegades l'escola promou els rols i estereotips, per això crec que deu sofrir un canvi des de dins, una revolució i un canvi de pensament, ja que deu anar encaminada totalment en l'altra direcció, promovent la diversitat i la no-normativitat.

Quant a l'elecció del TFG he de dir que mai he estat un bon lector. Mai he tingut interès ni la iniciativa pròpia per a agafar un llibre i començar a llegir-lo, però em pareix molt interessant el descobriment utilitzar l'àlbum com una ferramenta pedagògica i com a mitjà de reflexió i pensament mitjançant el qual poder treballar, ja que tot i que pareix una ferramenta literària relativament senzilla, crec que té un rerefons ben complex. Quant a l'elecció del tema, a l'inici volia que anés encaminat cap a la diversitat sexual, però finalment vaig decidir-me pels rols de gènere, les noves masculinitats i la igualtat efectiva entre xiquets i xiquetes, ja que pense que puc aportar un poc de perspectiva personal i crec que és un tema sobre el qual és necessari parlar i treballar.

Com ja he dit anteriorment, crec que l'educació és la principal eina de canvi a la nostra societat. Pense que el paper dels mestres és essencial, i que la tasca indispensable d'aquests és la millora de la vida de la societat general i el foment de la llibertat a partir d'una mirada crítica. Per a mi, això és el que comporta ser mestre.

2. Objectius d'aquest TFG

Aquest TFG presenta els objectius següents:

1. Aprofundir en l'àlbum des de l'anàlisi en profunditat de text i il·lustració perquè interactuen per a la construcció del sentit.
2. Desenvolupar la nostra formació lligada a la selecció de llibres de LIJ des de criteris literaris i estètics.
3. Enfortir la nostra educació literària des d'un ús literari de LIJ i no des de l'utilitarisme curricular.
4. Des de la tria d'un àlbum de qualitat literària i estètica, a més, ser capaç de relacionar amb un tema social de tractament necessari i urgent com és la igualtat de gènere.
5. Treballar el TFG des d'un coneixement no fragmentat relacionant teoria, pràctica i professionalitzadora d'una manera integrada.
6. Implementar des de la LIJ la reflexió i defensa dels drets humans des del contingut legislatiu.

A més, per aconseguir implementar aquests objectius adequadament en el meu TFG, ho he de fer basant-me en la següent normativa vigent lligada a la temàtica d'igualtat efectiva (articulat del qual apareix de manera extensa en l'Annex 1):

- LOMCE Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa:
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>
  - Apartat XV. Article únic. l)
  - Article 127. g)

- DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.
  - URL: http://www.dogv.gva.es/datos/2014/07/07/pdf/2014_6347.pdf
  - Àrea de Ciències de la Naturalesa. Curs 6é. Bloc 2. Contingut: Igualtat entre homes i dones.
  - Àrea d'Educació Física. Curs 3r. Bloc 1. Contingut: Igualtat de gènere en situacions quotidianes.
  - Àrea de Valors Socials i Cívica. Curs 5é. Bloc 3. Contingut: Igualtat entre homes i dones. Curs 6é. Bloc 3. Contingut: Igualtat entre homes i dones.

- DECRET 88/2017, de 7 de juliol, del Consell, pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.
  - URL: https://www.dogv.gva.es/datos/2017/07/14/pdf/2017_6394.pdf

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2003-9334>
  - Capítol 1. Article 5.1. i 5.2.
  - Capítol 1. Article 8.

- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>
  - Capítol I. Article 7: a) i d).

- Llei orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-6115-consolidado.pdf>
  - Article 24.2. a) y b)
  - Article 25.1. 1.

- Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana.
- URL: https://www.dogv.gva.es/datos/2017/04/11/pdf/2017_3089.pdf
- Declaració Universal dels Drets Humans.
- URL: https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/spn.pdf
- Article 1.
- Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030.
- URL: <https://www.undp.org/content/undp/es/home/sustainable-development-goals.html>
- Objectiu 4. Educació de qualitat.
- Objectiu 5. Igualtat de gènere.
- Pla Director de Coeducació de la Generalitat Valenciana.
- URL: <http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/165603089/Pla+Director+de+Coeducaci%C3%B3/41bf1d73-e9c9-4589-9f4c-bdab09fe0fcb>
- Eix 3. Acció 2. 2.
- Eix 4.
- Instrucció del 15 de desembre de 2016, el director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.
- URL: http://dogv.gva.es/datos/2016/12/27/pdf/2016_10425.pdf

3. Conceptes clau

Àlbum il·lustrat, identitat sexual, lectura crítica i dialògica, llibertat d'elecció i de la identitat, drets humans, Literatura Infantil i Juvenil (LIJ), educació literària, igualtat de gènere, LGTBIQ+, diversitat, noves masculinitats.

4. Com es vertebra aquest TFG?

Aquest TFG està integrat per tres aspectes complementaris per a evitar la fragmentació del coneixement: teòric, pràctic i professionalitzador.

La part teòrica fonamenta conceptualment des del rigor científic la nostra acció educativa.

La part pràctica consisteix a aplicar en l'anàlisi real d'un àlbum concret, els conceptes científics que s'han investigat des dels articles científics teòrics.

En la tercera, des del rigor científic (teoria) i l'anàlisi d'un àlbum concret, passarem a la implementació en un context educatiu d'una acció educativa de treball d'educació literària.

5. Necessitat de la formació de LIJ en la formació inicial de mestres. Criteris per seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica

L'actual sistema educatiu no aconsegueix submergir en el plaer de la literatura al seu alumnat perquè continue llegint al llarg de la seua vida, produint així, una clara desafecció per aquesta, que clarament tindrà conseqüències en un futur immediat, ja que part d'aquest alumnat no-lector, es convertirà en estudiants del grau de Mestre/a, i per tant en futurs docents, i a causa de la manca d'identitat lectora, si no és capaç d'adquirir les ferramentes correctes, no podrà formar al seu futur alumnat amb una bona base d'educació literària (Aguilar, 2020).

Per tant, com afirma Josep Ballester en Aguilar (2020, p.30), la necessitat de formació en el professorat que imparteix LIJ és evident i imprescindible.

Teresa Colomer en Aguilar (2020, p.32) també apunta:

Una de las principales dificultades para acceder a la literatura es considerarla como algo escolar que se abandona tan pronto como se sale del aula. En general, los docentes dedicamos muy poco tiempo a saber qué autoimagen como lectores tienen los alumnos y cómo les afectan las obras que leen. [...] La tradición educativa anglosajona difiere de la propia de los países mediterráneos y latinoamericanos en este punto. En aquellas aulas, las actividades sobre los textos se basan a menudo en la respuesta del lector, en lo que evoca la lectura y en la reflexión posterior que provoca. En cambio, en nuestro contexto educativo, se enseña en seguida a objetivar las respuestas y se oculta la subjetividad, marginando el enlace del texto con el mundo del lector. Este enfoque aséptico dificulta entender la clase de literatura como un ámbito donde se cuestiona, dialoga y enriquece el mundo propio.

L'absència de formació del professorat en LIJ, ens ha portat a trobar llibres inadequats en les biblioteques de centre i d'aula en les escoles, ja que per culpa de l'absència de persones especialitzades en LIJ que organitzen aquests espais, l'elecció de materials no és la idònia.

Com remarca Consol Aguilar (2018):

No sirve cualquier libro para incluirlo en la biblioteca. Y es un error no incluir en las bibliotecas ligadas al placer de la lectura libre, libros de LIJ de reconocido prestigio. Libros de calidad, hermosos, que nos ayudan a crecer como seres humanos. Pero para incluirlos, debemos

conocerlos y tener los criterios para poderlos seleccionar. Porque todo lo que se edita no es LIJ de calidad literaria y estética.

És necessari aprendre a identificar i trobar llibres que ajuden a desenvolupar una competència literària de qualitat (obres de qualitat literària i estètica), que oferisquen l'oportunitat d'afavorir un pensament crític i lliure. La LIJ ofereix una gran varietat de temes, que s'adapten a les necessitats i interessos de l'alumnat, dotant de ferramentes als xiquets i xiquetes per tal de desenvolupar un pensament crític i propi. Però per a fer aquesta selecció, com hem assenyalat, cal que els i les mestres estiguen formats i disposen d'aquests criteris de selecció. Per tant, cal una formació sòlida en LIJ, no solament inicial, sino continuada.

Cal no instrumentalitzar La LIJ, és a dir, fer-la servir amb finalitats alienes a l'educació literària i a la pròpia literatura.

6. Què és un àlbum?

Cal aprendre a diferenciar entre àlbum i llibre il·lustrat, ja que en el llibre il·lustrat, les imatges únicament il·lustren o representen una part molt concreta del text, podent ser totalment prescindibles, ja que text i imatge, actuen com a elements independents, tenint sentit complet per si mateixos, cosa que no passa en l'àlbum il·lustrat, on text i imatge no es poden entendre l'un sense l'altre. Laura Escuela (2017) apunta:

Hay varios modos de clasificar los álbumes, pero, lo más importante de todo, es diferenciarlos de los libros ilustrados, que contienen un texto que cuenta con total o casi total autonomía con respecto a las imágenes. En este tipo de libros, la ilustración se basa en el texto para ser creada, interpreta sus sugerencias, las amplía y enriquece, ofreciendo una aportación artística personal, planteando otra perspectiva desde un código diferente. Se podría decir, en este caso, que el texto es lo importante y la imagen complementa.

L'àlbum és un producte literari molt complex, on es dóna una interacció entre dos llenguatges, el text i la il·lustració per a la construcció del significat. Aquesta interacció permet que el lector faça una interpretació més enllà de les paraules únicament, promovent que el lector reflexione des d'un aspecte més personal, realitzant connexions entre paraules i il·lustracions.

Il·lustracions i text es troben en el mateix nivell d'importància, una no s'entén sense l'altra. Les il·lustracions, a banda de provocar en el lector qualsevol classe de sentiment o emoció que aconseguisca retenir-lo per complet en la lectura, donaran informació molt més concreta a la història, a banda del que es conta en el text. Teresa Durán (2005) remarca:

En un álbum, las ilustraciones y las palabras trabajan conjuntamente, siguiendo la senda de las páginas que vienen consecutivamente una después de otra. En él, los dibujos deberían

reflejar lo que ha pasado antes y anticipar lo que pasará inmediatamente después. Son pequeñas representaciones temporales preñadas de significado narrativo.

Aquests àlbums han de tindre qualitat estètica i literària no qüestionable, per tal de poder treballar la competència literària dels lectors-es, i a més, com a conseqüència, poder treballar diferents temàtiques com a eina de transformació en la societat, no únicament temes tòpics, sinó també temes de caràcter més transversal, com les desigualtats, la diversitat o la sexualitat, i fent una lectura crítica de la realitat, poder entendre que el que passa en el món, ja que el lector-a realitzarà interpretacions i extraurà conclusions, basant-se en el seu propi context, en les seues experiències intertextuals, i, a més, tenint també en compte el context de l'autor-a.

7. Per què he escollit aquest àlbum

El títol de l'àlbum escollit per a la realització del meu TFG és *Kike y las Barbies*, de l'autora Pija Lindenbaum, i els motius pels quals he decidit elegir aquest àlbum han estat diversos:

L'aspecte més important de l'elecció d'aquest àlbum és la seua qualitat literària i estètica, ja que la finalitat de la LIJ és treballar la literatura de qualitat. L'apropament de la literatura als xiquets i xiquetes mai s'ha de fer des de l'utilitarisme curricular, això significa que mai es deu posar en un nivell d'importància major el tema, subordinant així l'educació literària dels alumnes, i posicionant-la en un nivell d'importància inferior. Aquest apropament es deu fer prioritzant l'elecció d'un bon àlbum per tant de fomentar la competència literària dels xiquets i xiquetes des d'obres de qualitat inqüestionable, d'acord amb els criteris de qualitat literària i estètica que segueix la LIJ.

A conseqüència d'una LIJ de qualitat, podem obrir nous horitzons experiencials. Destaquem junt amb el text, la gran qualitat de les il·lustracions, que amb la cura amb la qual estan representades, aconseguen provocar en el lector o lectora un gran interès per seguir observant l'àlbum. Així també, trobem el text de l'àlbum, directe i amb un vocabulari clar, cosa que facilita la comprensió d'aquest. Però, tot i això, no sempre vaig tenir clar que aquest fora l'àlbum sobre el qual anava a treballar.

Després d'haver fet el primer seminari amb la tutora, el qual va ser la primera presa de contacte amb aquest projecte, i que ella ens presentara tot el repositori d'àlbums que teníem a disposició d'elecció, vaig començar el treball d'escodrinyament del material. Va ser difícil, ja que qualsevol dels àlbums em va fascinar per complet, no únicament pels seus continguts i temes, sinó principalment per com narraven els fets i per com les històries es desenvolupaven a través de les seues pàgines.

La meua idea era parlar-ne en el meu treball sobre la diversitat sexual, la igualtat de gènere o les noves masculinitats. Així després de comentar la meua idea amb Consol, em va aconsellar agafar aquest exemplar, ja que podia treballar, a través d'una LIJ de qualitat, la igualtat de gènere i les

noves masculinitats de ple, i fins i tot donar alguna pinzellada sobre la diversitat sexual. Així que em vaig decidir. La veritat que de primeres, i pegant un cop d'ull al repositori d'àlbums que ens va facilitar, aquest no em va causar gaire impressió, però va ser quan el vaig tenir a les meues mans, quan vaig veure que, el que en un primer moment m'havia paregut un àlbum senzill i sense grans trets a destacar, tenia una gran complexitat al darrere.

En aquest àlbum trobem dos elements, a la meua forma de paréixer, clau: el futbol i les Barbies. Aquests, són dos elements comuns que podem trobar a la vida quotidiana de la majoria de xiquets i xiquetes, mitjançant els quals poden, per si mateixos, arribar a extreure conclusions a través de les mateixes vivències i experiències personals.

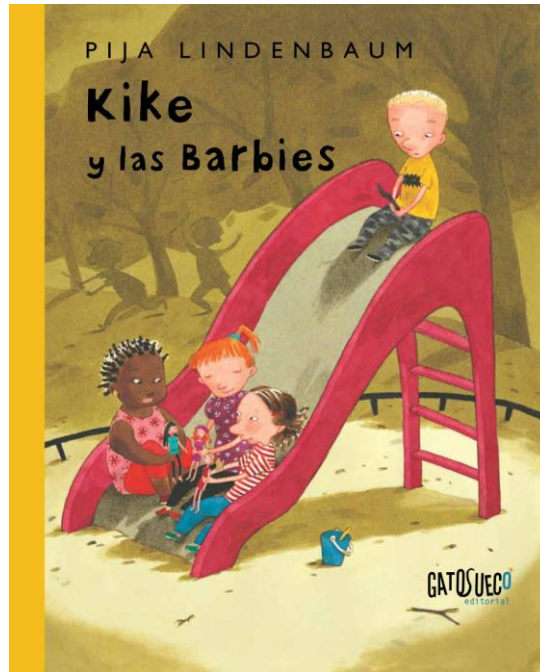
Tot i que sembla un àlbum relativament simple per a una edat tan avançada, pense que és adequat per a l'alumnat de sisé de primària, ja que aborda un tema totalment present en les nostres vides, i del qual és totalment necessari parlar-ne, ja que pot provocar en els xiquets i xiquetes la formulació de preguntes en relació amb el que es conta en l'àlbum des de la perspectiva i context de cadascú, relacionant el text i context de l'obra, amb el context concret dels alumnes. A més, introduïm un nou material en l'entorn escolar amb el qual no estan acostumats a treballar: l'àlbum.

És cert que, tot i ser un tema important, els rols de gènere tradicionals estan integrats totalment en la societat, i sembla que no hi haja la necessitat d'abordar aquests temes, però d'acord amb la normativa legal, promoure aquests valors deu ser un treball que es deu portar a terme al llarg de tota l'etapa escolar. Com s'apunta en la Llei orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes: "l'eliminació d'aquells comportaments sexistes o estereotipats que suposen una discriminació amb la finalitat d'aconseguir la igualtat entre homes i dones, així com el respecte cap a tothom".

Com a futur mestre, he de tenir molt present allò que vull aconseguir en el meu alumnat per tal de poder fer l'elecció idònia del material sobre el qual vaig a treballar, i que aquesta elecció pugui provocar un creixement significatiu en ells i elles, encaminat a un futur més just, però mai des d'un enfocament adoctrinador, ja que l'escola mai deu ser un agent instructor, sinó que deu proporcionar les ferramentes adequades perquè els xiquets i xiquetes puguin desenvolupar-se per complet, fomentant un pensament crític i lliure i des de la diversitat individual de cadascú i cadascuna.

8. El meu àlbum

L'àlbum *Kike y las Barbies* de Pija Lindenbaum, escriptora i il·lustradora de l'obra, va ser publicat per primera vegada a Suècia l'any 2007, per l'editorial Rabén & Sjögren Agency. El títol original és *Kenta och barbisarna* i va ser traduït del suec per Eida García-Posada. La traducció al català està publicada per l'editorial Gatosueco, presentant 38 fulls, amb les tapes dures.

Imatge 1. Portada de l'àlbum "Kike y las Barbies".

L'objectiu d'aquest àlbum és reflexionar sobre l'acceptació, l'autoestima, la diversitat i la llibertat que es presenta a través de la figura de Kike, un xiquet que d'acord amb el que marca la societat, es troba insegur del que sent, ja que li agrada jugar a les Barbies, i això, segons la norma heterocentrada i binària del que cal que faça un xiquet i una xiqueta, no és el que li correspon d'acord amb el seu gènere.

8.1. Biografia de l'autora i la il·lustradora

Imatge 2. Fotografia de l'autora.

Pija Lindenbaum¹ és una de les més destacades autores i il·lustradores sueques contemporànies. També és dissenyadora. Va néixer en 1955 en Sundsvall, al nord de Suècia. Allí va estudiar en l'Escola d'Art i posteriorment es va traslladar a Estocolm per a ampliar els seus estudis d'art i disseny en la Universitat de Konstfack, on es va graduar en 1979. En 1990 va debutar amb l'obra *Else-Marie y los siete papasítos (Else-Marie och de sju småpapporna)*, obra per la qual va ser guardonada amb diversos premis.

Al llarg de la seua carrera ha rebut molts premis, com el premi honorífic de la ciutat d'Estocolm (2005), el premi Astrid Lindgren, o fins i tot el premi de The New York Times pel millor llibre il·lustrat en els EUA (1993). Des d'aleshores ha publicat una extensa sèrie d'exitoses obres, i també ha format part de l'Acadèmia Sueca del Llibre infantil, organització que té com a intenció promoure la LIJ, així com recolzar i desenvolupar la investigació científica en aquest camp. L'humor i l'originalitat caracteritzen el treball de Lindenbaum, així com la seua capacitat per abordar temes "difícils" i també significatius en la vida de qualsevol xiquet o xiqueta. Algunes de les seues il·lustracions han estat tema de debat, i fins i tot han sigut censurades en els Estats Units, tal com s'al·ludeix en l'article *La literatura infantil sueca no teme abordar temas difíciles* (Instituto Sueco, 2013).

---

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Pija_Lindenbaum
<https://www.galimatazo.com/pija-lindenbaum>

8.2. Síntesi de l'àlbum

Raül, Òscar i la resta de xiquets de l'escola sempre volen que Kike jugue a futbol. A ell se li dóna molt bé jugar a futbol, i s'ho passa d'allò més bé, però el que realment vol fer és jugar amb la seua Barbie i la resta de xiquetes del col·legi, Rita, Mar i Inés, ja que des de fa un temps, la forma en què juguen els seus amics no li agrada gaire. Un dia, decideix portar la seua Barbie a l'escola, però inicialment, ell no se sent segur de treure la Barbie de la motxilla, i mentre els seus amics juguen fora a la pilota, ell decideix entrar dins per a jugar amb les xiquetes. Tot i que al principi es mostra insegur, a poc a poc va integrant-se en el joc. Al cap d'una estona, descobreixen un bagul ple de teles que té la professora, i acaben deixant de banda les nines, per escodrinyar el bagul, i començar a vestir-se amb faldilles, taló alt, i tota mena de vestidures. Aleshores, quan ja estan vestits, comencen a ballar. Els xics comencen a avorrir-se de jugar a la pilota fora al pati, aleshores entren per a veure que estan fent. En veure'ls, Kike s'avergonyeix i s'amaga, però s'emporta una sorpresa quan descobreix que la resta de xiquets també es vesteixen amb les teles i accessoris. Finalment, ixen tots junts a jugar a futbol al pati amb les faldilles posades.

9. Anàlisi de l'àlbum. Conclusions

ANÀLISI DESCRIPTIVA

Característiques generals:

- **Format:** 25.5 x 21.5 cm.
- **Nombre de pàgines:** 38.
- **Tècnica:** gouache.
- **Format de les pàgines i les il·lustracions:** hi ha il·lustracions que són a un plec i altres a doble plec, acompanyades, la majoria, per diversos paràgrafs de text. No hi ha marge, per tant, les il·lustracions i el text solen ocupar per complet les pàgines.
- **Relació il·lustració-text:** generalment trobem una relació de simetria, on el text es complementa amb les il·lustracions. Tot i això, en moments puntuals, trobem relacions d'ampliació, en la qual les il·lustracions amplien el que conta el text o el text diu més del que mostra la imatge.
- **Gènere literari:** àlbum narratiu, ja que ofereix una narració col·laborativa entre text i imatge.
- **Estructura narrativa:** ordre cronològic lineal (la història segueix un ordre cronològic temporal de principi a fi).
- **Temps:** present d'indicatiu.
- **Veu narrativa:** narrador omniscient (sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i

sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi)).

- **Espai:** transcorre en la llar de Kike, el protagonista, i en l'escola d'aquest.
- **Temes principals:** diversitat, llibertat, acceptació, autoestima, igualtat de gènere, noves masculinitats, joc conjunt.

- **Anàlisi del text:**

Kike y las Barbies és un àlbum narratiu de 38 pàgines, de 25.5 x 21.5 cm cadascuna, amb una estructura narrativa lineal i amb un narrador omniscient. Text i imatges no es poden concebre l'un sense l'altre, ja que ambdós es complementen al llarg de l'àlbum. En l'àlbum, generalment s'observa una relació de simetria, on text i il·lustració contenen el mateix. Tot i això, en moments puntuals, trobem relacions d'ampliació, en la qual les il·lustracions amplien el que conta el text o el text diu més del que mostra la imatge. El text, escrit amb un llenguatge senzill i clar, està format a partir de la tècnica digital, utilitzant-se un únic format de lletra (sense cursiva i amb les lletres separades) al llarg de les seues pàgines, cosa que facilita la lectura, ja que la tipologia escollida és fàcil d'entendre. Sí que és cert, que en la portada, i en moments puntuals dintre de l'àlbum (apartat d'agraïments o el títol de l'apartat d'informació de l'autora), trobem una tipologia diferent, molt més ornamental, que no fa pensar més enllà de ser un motiu purament decoratiu i estètic.

El text presenta una estructura cronològica lineal, inicialment es presenta un problema, hi ha un desenvolupament de la història, fins a arribar a un desenllaç. Des de l'inici de l'obra, la veu narrativa, des del punt de vista gramatical, mostra que el text està escrit en tercera persona, i en present. La veu narrativa en la història és extradiegètica, perquè es tracta d'un narrador omniscient (sap tota la història, però s'ubica fora de la narració, ja que no es tracta d'un personatge).

- **Anàlisi de la imatge:**

Les il·lustracions estan fetes a partir de la tècnica del gouache, una tècnica de pintura amb una base aquosa, amb la qual la il·lustradora aconsegueix omplir de color cada imatge de l'àlbum. Lindenbaum utilitza recursos com la profunditat i la vista des de diferents perspectives, així com línies de moviment, que crea, per exemple, a partir de mirades entre personatges. En ocasions, hi ha il·lustracions que són a un plec, altres a doble plec i altres en les que utilitza seqüències d'imatges més menudes, acompanyades d'una il·lustració més gran.

- **Relació text-imatge:**

Des de la portada, tant el text com la imatge transmeten molta informació del que ocorrerà dintre de l'àlbum. D'acord amb el títol, observem a un nen, Kike, amb cara trista i un bastó a les mans, al cap d'amunt d'un tobogan, observant a un grup de xiquetes que juguen amb les seues Barbies. Al fons, observem les ombres d'un grup de xiquets que juguen a perseguir-se. Per tant, fent una relació entre els dos elements (text i imatge), es pot entendre la tristesa del xiquet, perquè vol jugar amb el grup de xiquetes i les seues nines, però per alguna cosa sembla que no s'atreveix.

Durant la narració de la història, les il·lustracions, junt amb el text, realitzen una tasca col·laborativa, per tal d'entendre el que es conta. Laura Escuela (2017) menciona tres tipus de relació que es poden establir en un àlbum entre text i imatge.

- Relació de simetria, en la qual text i il·lustració contenen el mateix.
- Relacions d'ampliació i complementarietat, en la qual les il·lustracions amplien el que conta el text o el text diu més del que la imatge mostra. Es produeix una dinàmica més complexa entre els dos codis. Quan l'ampliació és molt significativa, la relació és complementària.
- Relació de contrapunt i contradicció. En el contrapunt les contribucions són independents al que la imatge o el text contenen (mostra el mateix des d'una perspectiva diferent, juga amb la ironia, etc.), i contradicció, on paraula i imatge semblen estar oposades.

En el cas d'aquest àlbum, generalment, la relació que s'estableix entre el text i la imatge és de simetria, ja que text i il·lustracions contenen i representen el mateix. Tot i això, en moments puntuals, trobem relacions d'ampliació, en la qual les il·lustracions amplien el que conta el text o el text diu més del que mostra la imatge.

- **Referències intertextuals:**

La intertextualitat és la relació que manté un text amb un altre, entenent un text no únicament com un conjunt d'enunciats o cos d'un escrit, sinó com imatges, il·lustracions o icones transcendents amb relacions explícites o implícites... Per tant, mitjançant aquests textos o elements, el lector-a pot relacionar el context de l'autora amb el context de l'àlbum, i amb el seu propi context real, aportant molta informació a l'àlbum, com per exemple, el logotip de la marca del polo del pare, un xicotet cocodril de color verd, que s'assembla al de la marca Lacoste, o el conte que conta la "profe" a l'hora de la migdiada sobre un llop i una xiqueta, que ens fa pensar en el conte popular de la Caputxeta Vermella.

L'anàlisi completa del text i il·lustracions es troba en l'Annex 2, on s'inclou una taula on s'analitza el text i les il·lustracions amb més detall, la relació text-imatge i les referències intertextuals. **(Vegeu Annex 2: Anàlisi de textos i il·lustracions de l'àlbum)**

10. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 6é curs

10.1. Abans d'anar: què és el que cal fer?

Una vegada enllestit l'aprofundiment conceptual (teoria) i l'anàlisi en profunditat de l'àlbum (pràctica), vaig passar a la implementació lligada a la professionalització. D'aquesta manera interactuen teoria i pràctica, des d'un procés no fragmentat d'adquisició del coneixement (Miró, 2020).

Les passes a seguir són:

1. L'elecció d'un àlbum de qualitat estètica i literària no qüestionable, adequat al curs amb el qual vaig a treballar: sisé de primària (alumnat d'11 i 12 anys). Tot i que haguera pogut elegir tractar aquest àlbum amb qualsevol grup d'estudiants, he escollit fer-ho amb aquest curs, ja que he tingut l'oportunitat de portar a terme aquesta experiència durant el meu període de pràctiques al CEIP Tombatossals, de Castelló. A l'àlbum es conta una història que pot afavorir en el debat les interaccions dialògiques des de la seua pròpia experiència. Recordem que l'edat és un indicador i cal atendre, a més, a la temàtica.
2. Un treball exhaustiu de lectura crítica i anàlisi de l'àlbum, tant de les il·lustracions com del text, així com la intertextualitat o relació text-imatge, com apareix reflectit en l'annex 2 d'aquest TFG, ja que per portar a terme aquesta experiència a l'aula, i presentar l'àlbum al seu alumnat, el mestre deu conèixer a la perfecció el material amb el qual treballarà.

L'àlbum escollit és "Kike y las Barbies", ja que a banda de complir tots els aspectes treballats en aquest TFG, treballa la igualtat efectiva de gènere d'una forma apropiada. A més, com bé assenyala Osset (2018), és idoni per implementar la legislació educativa europea, estatal i valenciana lligada al gènere.

10.2. A l'escola: contacontes i debat

He realitzat la meua acció educativa al CEIP Tombatossals de Castelló de la Plana, a l'aula de Primària de 6é B, centre on he desenvolupat el meu Pràcticum II durant els darrers mesos. Fer-ho en aquesta classe, amb el meu alumnat (xiquets i xiquetes d'entre 11 i 12 anys), m'ha proporcionat tenir un clima de confiança i seguretat amb ells i elles, cosa que ha facilitat la seua participació i interacció amb la meua proposta.

Per tant, explicaré els passos que he seguit per tal de realitzar aquesta acció educativa a l'aula:

1. El primer pas és l'organització de l'aula. A causa de la COVID-19 i a la dimensió reduïda de la classe, fer canvis en la disposició d'aquesta resulta molt complicat, per tant l'alumnat es col·locarà com de costum, en forma d'U. Amb aquesta distribució, tothom pot veure amb

claredat la pantalla digital, i per conseqüència, la projecció de l'àlbum. A banda, també facilita un espai que afavoreix el posterior debat i les interaccions.

2. Primer els he explicat que era un àlbum, i a continuació els he mostrat la portada del que havia seleccionat: "Kike y las Barbies". A partir de la lectura del títol i l'observació de la il·lustració, han arribat a conclusions: "Segur que eixe xiquet és Kike, i vol jugar en les xiques i les seues Barbies, mireu-lo com les mira!", ha dit una xiqueta, o "l'àlbum ens parlarà de com Kike no juga amb les Barbies perquè és un joc de xiques, i es troba insegur, perquè segur que algú l'insulta o alguna cosa", diu altre xiquet mentre fa un gest amb els dits d'"entre cometes", quan menciona allò dels jocs de xiques.
3. El tercer pas ha estat apagar els llums de la part del davant de la classe, per així permetre que tothom viera la pantalla digital i les il·lustracions de l'àlbum projectades amb claredat, i a continuació, he iniciat la lectura de l'àlbum, seient en una cadira a la part de davant de la classe, per tal que tothom em poguera sentir, mentre a la pissarra digital es projectaven, de forma simultània, les diferents pàgines de l'àlbum.
4. El darrer pas ha estat desenvolupar un debat sobre l'àlbum, respectant el torn de paraula. He fet de moderador. Tothom ha pogut mostrar les seues opinions. Algunes d'aquestes han sigut:

"Quin àlbum més interessant, la veritat que si l'haguera vist mai l'haguera agafat per llegir-lo, m'haguera paregut per a xiquets menuts".

Amb relació amb aquest, una xiqueta diu: "A banda de ser bonico, parla d'un tema molt interessant que la majoria de llibres no tracten".

Un dels xiquets diu que s'ha sentit molt identificat amb el personatge: "A mi sempre m'ha agradat jugar a futbol, però també amb les nines que m'agradava comprar-me, i de vegades em sentia insegur pel que podria pensar la gent".

Un altre xiquet diu que a casa mai li van deixar demanar una cuineta de joguet per a reis, "porque eso era cosa de niñas". Ell diu, que si en algun moment de la seua vida arriba a ser pare, no es deixarà portar pels estereotips, i li comprarà al seu fill o filla allò amb el que vulga jugar.

A banda, el debat no solament s'ha centrat en la igualtat de gènere, i en el cas concret de l'àlbum, en el joc, sinó que ells i elles, a poc a poc, han anat obrint nous temes sobre els quals han anat comentant i reflexionant, com per exemple la diversitat sexual o les noves masculinitats, sent capaços de relacionar el seu entorn amb el context de l'àlbum, i amb les vivències i informació prèvia amb la qual comptaven. L'alumnat ha estat molt participatiu, i s'ha mostrat molt respectuós i motivat amb la proposta. Una vegada finalitzada la pràctica en un context real d'aula, cal destacar que l'àlbum, tot i que no és un material amb la qual es sol treballar a l'escola, és una eina útil per

qüestionar i transformar, i en aquest cas concret, per parlar i reflexionar sobre els rols de gènere i la igualtat del joc.

Imatge 3. Font pròpia de l'experiència

11. Relat de vida després d'enllestir el TFG

Abans de finalitzar, vull afirmar que la realització del TFG ha sigut tot un repte per a mi, en el qual he sofrit molts alts i baixos, però, tot i això, he sigut capaç d'aprendre nous continguts, assolint nous coneixements, i afermant d'altres que ja tenia. Així doncs, vull fer aquesta reflexió final a tall de viatge per aquest procés que s'ha anat desenvolupant en els darrers mesos:

En la primera reunió que vam realitzar de forma telemàtica amb la tutora del TFG i la resta de companyes, Consol ens va presentar un llistat d'àlbums per seleccionar-ne un, i va ser aquest el meu primer contacte amb el món de la LIJ. Bé, no el primer, ja que l'assignatura MP1034 m'ha servit, d'alguna manera, com a base dels meus coneixements en tot aquest procés. A partir d'aleshores, la nostra tasca va ser escodrinyar entre aquest repositori, i escollir el llibre sobre el qual anava a fer el meu treball. Finalment, i després de reflexionar-ho molt, vaig elegir "Kike y las Barbies". A partir d'aleshores, va començar el treball de valent. Amb tutoritzacions col·lectives i

correccions contínues, he anat realitzant la part teòrica d'aquest treball. En aquest procés he descobert un nou material: l'àlbum. Abans d'iniciar aquest treball de recerca no haguera estat capaç de donar ni tan sols una definició sobre aquest material, ni haguera estat capaç de diferenciar-lo, per exemple, d'un llibre il·lustrat. Mitjançant aquest procés d'aprenentatge, també he sigut conscient i he descobert la importància de la formació, no solament inicial, sinó també continuada, dels mestres en LIJ, per tal de poder escollir llibres de qualitat estètica i literària no qüestionable. A banda, també he fet un treball de recerca considerable quant a la normativa legal lligada a la igualtat de gènere, àmbit que per descomptat desconeixia per complet, i que mai en el meu temps com a estudiant del Grau havia tingut la necessitat d'escodrinyar.

Quant a la part pràctica, ha sigut el procés més llarg i costós d'aquest procés de treball, ja que mai abans havia fet aquesta tasca. He anat passant per diverses etapes en aquesta part del TFG: a l'inici, vaig sentir inseguretat i incertesa a l'hora de fer l'anàlisi de l'àlbum, ja que mai havia dut a terme una tasca d'aquestes característiques. Ser capaç d'observar les línies de direcció, extreure les referències intertextuals, etc., ha estat tot un repte per a mi.

Tot i això, i amb el suport i l'ajuda de les correccions de la tutora, a poc a poc he pogut tirar endavant, encara que algunes vegades, a causa de la situació personal i acadèmica, he tingut ganes de rendir-me i deixar-ho tot per fer. Finalment, i donant un cop d'ull enrere, puc afirmar, que tot i que no sóc cap mena d'expert en l'àmbit, crec que he adquirit les capacitats necessàries per a elaborar una anàlisi d'aquest tipus, i en definitiva, aquest treball.

D'aquest TFG, vull destacar diversos trets: un d'ells, haver pogut portar a terme la meua experiència professionalitzadora en un context d'aula real, tot i la recent situació pandèmica que hem viscut de forma global. Haver pogut compartir aquest procés d'aprenentatge amb els meus xiquets i xiquetes de l'escola on he realitzat les pràctiques m'omple d'emoció i satisfacció, perquè tant jo com ells hem sigut participants d'aquest procés d'aprenentatge.

El segon, el fet d'haver treballat de manera cooperativa junt amb les meues companyes i company del TFG, tant en els seminaris, com fora d'ells, així com el suport i atenció que ens ha donat la tutora en tot moment, ja que gràcies a aquest clima de treball que s'ha generat en el grup, basat en la confiança, el respecte i l'ajut, m'he sentit molt més còmode i acompanyat en tot aquest procés.

Finalment, vull dir que estic orgullós del treball que he aconseguit realitzar, i valore aquesta experiència positivament. Mitjançant aquesta, he descobert un nou material que com a futur mestre m'agradaria utilitzar amb el meu alumnat, ja que és capaç de promoure el pensament crític i afavorir la transformació de la societat, a través de temes que no s'acostumen a tractar en l'escola, i que considere d'absoluta necessitat abordar-los.

12. Bibliografia i recursos en web

Aguilar, Consol. (2018). "Por una literatura infantil y juvenil de calidad literaria y estética en las aulas". El Diario Feminista. 16 de julio.

<https://eldiariofeminista.info/2018/07/16/por-unaliteratura-infantil-y-juvenil-de-calidad-literaria-y-estetica-en-las-aulas/>

Aguilar, Consol. (2020). "La necesidad de la educación literaria en LIJ en la formación inicial de maestras y maestros", *Lenguaje y Textos*, 51, 29-40.

<http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/189037>

Declaració Universal dels Drets Humans.

https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/spn.pdf

DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.

http://www.dogv.gva.es/datos/2014/07/07/pdf/2014_6347.pdf

DECRET 88/2017, de 7 de juliol, del Consell, pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.

https://www.dogv.gva.es/datos/2017/07/14/pdf/2017_6394.pdf

Durán, Teresa. (2005). "Ilustración, comunicación, aprendizaje". *Revista de Educación*, núm. Extraordinario 2005. Universidad de Barcelona.

http://www.revistaeducacion.educacion.es/re2005/re2005_18.pdf

Enciclopedia de Ejemplos (2019). "Narrador en Primera, Segunda y Tercera persona".

<https://www.ejemplos.co/15-ejemplos-de-narrador-en-primera-segunda-y-tercera-persona/>

Escuela, Laura. (2017). "Libro álbum. Herramientas para el análisis". BOLETÍN N° 59 de AEDA: Narración oral y libro álbum. 28 de diciembre.

<https://narracionoral.es/index.php/es/documentos/articulos-y-entrevistas/articulos-seleccionados/1377-albumes-ilustrados-herramientas-para-el-analisi>

Instrucció del 15 de desembre de 2016, el director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.

http://dogv.gva.es/datos/2016/12/27/pdf/2016_10425.pdf

Lidenbaum, Pija. (2017). *Kike y las Barbies*. Gato Sueco Editorial.

Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana.

https://www.dogv.gva.es/datos/2017/04/11/pdf/2017_3089.pdf

Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes.

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2003-9334>

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>

Llei orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-6115-consolidado.pdf>

Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>

Miró Llorens, Marina. (2020). *Una aproximació a la diversitat sexual des de l'àlbum Sirenes de Jessica Love*. TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA, Universitat Jaume I. <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/192048>

Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030.

<https://www.undp.org/content/undp/es/home/sustainable-development-goals.html>

Oset Palomo, Nuria. (2018). *La igualtat efectiva treballada des de l'àlbum Kike y las barbies de Pija Lindenbaum*. TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA, Universitat Jaume I. <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/177521>

Pla Director de Coeducació de la Generalitat Valenciana.

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/165603089/Pla+Director+de+Coeducaci%C3%B3/41bf1d73-e9c9-4589-9f4c-bdab09fe0fcb>

13. Annex

13.1. Annex 1: Normativa vigent lligada a la temàtica d'igualtat efectiva

- LOMCE Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa:
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>
  - Apartat XV. Article únic. l) El desarrollo, en la escuela, de los valores que fomenten la igualdad efectiva entre hombres y mujeres, así como la prevención de la violencia de género.
  - Article 127. g) Proponer medidas e iniciativas que favorezcan la convivencia en el centro, la igualdad entre hombres y mujeres, la igualdad de trato y la no discriminación por las causas a que se refiere el artículo 84.3 de la presente Ley Orgánica, la resolución pacífica de conflictos, y la prevención de la violencia de género.

- DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.
  - URL: http://www.dogv.gva.es/datos/2014/07/07/pdf/2014_6347.pdf
  - Àrea de Ciències de la Naturalesa. Curs 6é. Bloc 2. Contingut: Igualtat entre homes i dones.
  - Àrea d'Educació Física. Curs 3r. Bloc 1. Contingut: Igualtat de gènere en situacions quotidianes.
  - Àrea de Valors Socials i Cívica. Curs 5é. Bloc 3. Contingut: Igualtat entre homes i dones. Curs 6é. Bloc 3. Contingut: Igualtat entre homes i dones.

- DECRET 88/2017, de 7 de juliol, del Consell, pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2017/6394]
  - URL: https://www.dogv.gva.es/datos/2017/07/14/pdf/2017_6394.pdf

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2003-9334>
  - Capítol 1. Article 5.1. La Ley de Ordenación General del Sistema Educativo sienta los principios para avanzar hacia un sistema coeducativo, entendido como modelo de enseñanza basado en la formación en igualdad entre sexos, el rechazo de toda forma de discriminación y la garantía de una orientación académica y profesional no sesgada por el género. 2. Por ello, desde el sistema coeducativo de enseñanza se potenciará la igualdad real de mujeres y hombres, en todas sus dimensiones: curricular, escolar y otras.

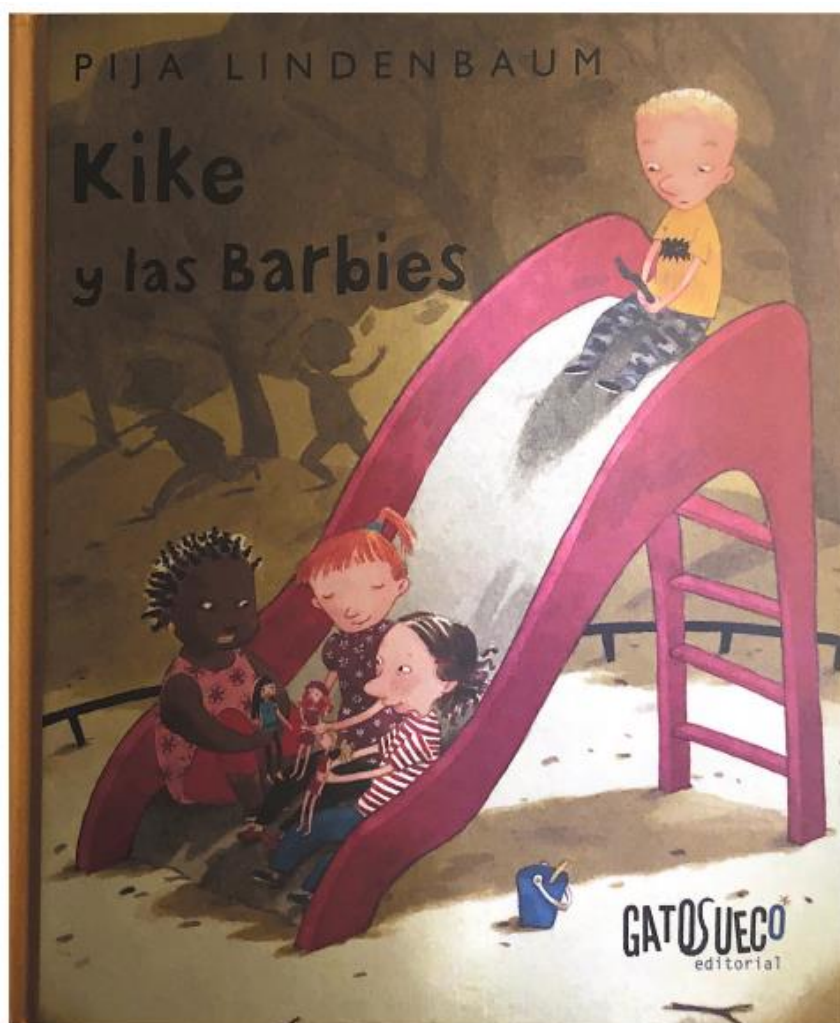
- Capítol 1. Article 8. La administració autonòmica competent en matèria educativa establirà i fomentarà els mecanismes de formació, control i seguiment, adaptats a els diferents nivells de ensenyanza (infantil, primària, secundària i universitària) per implantar i garantir la igualtat de sexes en el sistema educatiu valencià mitjançant l'aprobació i el seguiment de l'execució de plans anuals de coeducació en cada nivell educatiu.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>
  - Capítol I. Article 7. Les Administracions educatives adoptaran les mesures necessàries per a que en els plans de formació inicial i permanent del professorat se incloua una formació específica en matèria de igualtat, amb el fi de assegurar que adquiren els coneixements i les tècniques necessàries que els habiliten per a: a) La educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència. d) d) El foment de actituds encaminades al exercici de iguals drets i obligacions per part de dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat, i la corresponsabilitat entre ells mateixos en l'àmbit domèstic.
- Llei orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
  - URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-6115-consolidado.pdf>
  - Article 24.2. Les Administracions educatives, en l'àmbit de les seues respectives competències, desenvoluparan, amb tal finalitat, les següents actuacions: a) L'atenció especial en els currículs i en totes les etapes educatives al principi de igualtat entre dones i homes. b) L'eliminació i el rebu de les actituds i continguts sexistes i estereotips que supongan discriminació entre dones i homes, amb especial consideració a ello en els llibres de text i materials educatius.
  - Article 25.1. En l'àmbit de l'educació superior, les Administracions públiques en l'exercici de les seues respectives competències fomentaràn l'ensenyanza i la investigació sobre el significat i abast de la igualtat entre dones i homes.
- Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana. [2017/3089]
  - URL: https://www.dogv.gva.es/datos/2017/04/11/pdf/2017_3089.pdf

- Instrucció del 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat. [2016/10425]
- URL: https://www.dogv.gva.es/datos/2016/12/27/pdf/2016_10425.pdf
- Declaració Universal dels Drets Humans.
- URL: https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/spn.pdf
- Article 1. Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos y, dotados como están de razón y conciencia, deben comportarse fraternalmente los unos con los otros.
- Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030.
- URL: <https://www.undp.org/content/undp/es/home/sustainable-development-goals.html>
- Objectiu 4. Educació de qualitat. Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tots.
- Objectiu 5. Igualtat de gènere. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar a totes les dones i les xiquetes.
- Pla Director de Coeducació de la Generalitat Valenciana.
- URL: <http://www.ceice.gva.es/documentos/161634256/165603089/Pla+Director+de+Coeducaci%C3%B3/41bf1d73-e9c9-4589-9f4c-bdab09fe0fcb>
- Eix 3. El currículum escolar Revisar el currículum escolar actual per a transformar-lo en un currículum coeducatiu. Acció 2. 2. Desenvolupar una educació en igualtat en coherència amb els principis democràtics, que pose en valor tots els aspectes per a una vida més humanitzada. Com la resolució pacífica i constructiva dels conflictes, la diversitat sexual i familiar, les característiques sexuals, les diferents identitats i expressions de gènere i la coresponsabilitat quant a tasques domèstiques i de cura de les persones.
- Eix 4. Materials curriculars Promoure l'adequació dels materials curriculars als criteris coeducatius. Potenciar la cultura de la igualtat a través dels materials perquè l'alumnat valore per igual els referents culturals i científics de dones i homes, i es valoren les tasques domèstiques i de cura de les persones.

13.2. Annex 2: Anàlisi de textos i il·lustracions de l'àlbum

IL·LUSTRACIÓ

PORTADA

ANÀLISI DE LA IMATGE

La portada d'aquest àlbum és de tapa dura. A la part superior esquerra, trobem el títol, que suggereix el tema del que tractarà.

En aquesta es mostra un espai exterior, possiblement el pati de l'escola, on l'element principal és un tobogan, d'un color rosa fort que clarament li dona protagonisme, i delimita dues situacions: d'una banda, al cap damunt d'aquest element, veiem un xiquet, que possiblement serà Kike, el protagonista, amb una expressió de tristesa al seu rostre i amb un pal a la mà, observant un grup de xiquetes que juguen amb les seues nines. Aquesta expressió suggereix que s'avorreix i que, voldria jugar amb les xiquetes i les seues Barbies.

D'altra banda trobem el grup de xiquetes que, en la part inferior del del tobogan, juguen amb les seues Barbies, amb una expressió d'alegria. Són xiquetes clarament distintes, amb cabells i colors de pell distintes, sent aquestes característiques que destaquen la diversitat.

Altre element a destacar són les ombres que es veuen de fons, que mostren dos xiquets jugant amb un pal cadascun a les mans, i perseguint-se. La seua posició corporal determina que s'estan divertint amb el seu joc. El pal que duu Kike sembla explicar que estava jugant amb els xiquets i ha anat a contemplar el joc de les xiquetes.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p style="text-align: center;">PIJA LINDENBAUM</p> <p style="text-align: center;">Kike y las Barbies</p> <p style="text-align: center;">GATO SUECO editorial</p>	<p>El text de la portada ens proporciona la informació sobre el títol, l'autora i l'editorial. El títol està escrit en negreta i destacat. La paraula "Kike" es troba sols en una línia protagonitzant el títol. A més, la paraula "Barbies" està escrita en majúscula per a donar importància.</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

El text i la imatge es complementen per a proporcionar informació sobre el protagonista, determinant com es sent, i deixant a la intuïció allò que passarà al llarg de les pàgines de l'àlbum.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

El fet de mostrar persones amb colors de pell diversos, que representen la diversitat² de cultures, fa possible l'acceptació de la diferència. Aquesta il·lustració de la portada està directament relacionada amb el context del lector o lectora, que troba al seu voltant persones de distintes procedències.

²Font: <https://www.gettyimages.es/detail/foto/close-friends-in-class-portrait-imagen-libre-de-derechos/1159700198?adppopup=true>

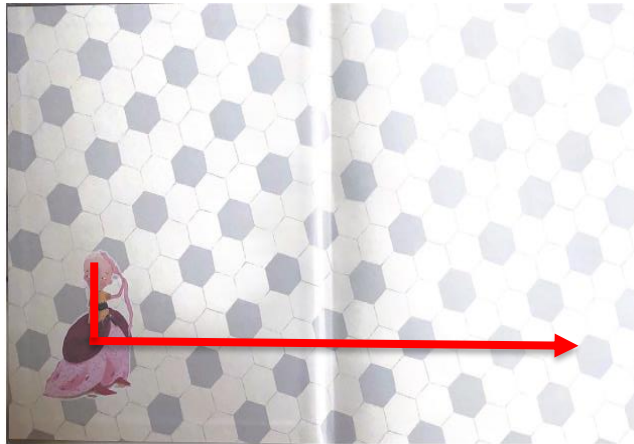
IL·LUSTRACIÓ

GUARDES

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquestes pàgines el lector o lectora pot observar dos elements claus en l'àlbum: d'una banda, el futbol, representat mitjançant un mosaic de figures geomètriques hexagonals que simulen les pilotes amb les quals es practica aquest esport, i d'altra banda, en la part inferior esquerra, trobem una il·lustració del protagonista, Kike, vestit amb una faldilla de color rosa, uns talons i un mocador al cap. La direcció que pren el personatge ens convida a continuar amb la lectura de l'àlbum, ja que entra per l'esquerra, semblant que avança cap a la plana de la dreta. L'únic personatge que trenca la uniformitat en l'angle inferior esquerre és el protagonista.

TEXT

No hi ha text

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

A través del mosaic de figures geomètriques hexagonals, els lectors i lectores poden entendre que aquest fa referència al dibuix característic de les pilotes de futbol reglamentari³, i per tant, fer una relació entre el seu propi context i el context de la història.

Va ser per primera vegada al Mundial de 1970 on la marca Adidas va proporcionar el baló "Telstar" ⁴, el primer amb pentàgons negres, que va passar a ser el prototip d'instrument esportiu modern.

³Font: <https://www.xatakaciencia.com/sabias-que/caracteristicas-de-un-balon-de-futbol>

⁴Font: https://es.wikipedia.org/wiki/Adidas_Telstar_Durlast

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINA 4

TEXT

Para Tomtebo

ANÀLISI DEL TEXT

Hi apareix informació corresponent a l'àlbum, com el títol original, traductor, any de publicació , l'ISBN o el DL. Apareix, també, una dedicatòria de l'autora.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINA 5

ANÀLISI DE LA IMATGE

Apareixen quatre xiquets, un d'ells Kike, que acaba de xutar la pilota (cosa que s'entén per la posició corporal del xiquet, amb una cama estirada i les línies cinètiques o de moviment que van des del peu fins la pilota), mentre la resta de xiquets miren cap a dalt, tot seguint la direcció que ha pres la pilota. Mostren expressions d'alegria, cosa que ens fa pensar que estan gaudint del seu joc.

La direcció que pren la pilota marca clarament una línia en la il·lustració que ens porta a avançar cap a la següent pàgina.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p data-bbox="363 286 628 318">PIJA LINDENBAUM</p> <p data-bbox="379 367 612 398">Kike y las Barbies</p> <p data-bbox="341 443 651 474">GATO SUECO editorial</p>	<p data-bbox="810 255 1390 336">El text ens proporciona novament la informació sobre el títol, l'autora i l'editorial.</p>
<p data-bbox="564 743 1031 775">REFERÈNCIES INTERTEXTUALS</p>	
<p data-bbox="204 833 1390 967">A l'igual que en el grup de xiquetes, en aquesta il·lustració podem veure que el grup de xiquets també és divers, mostrant així la realitat i la convivència de la diversitat cultural, en aquest cas en l'escola.</p>	

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 6 I 7

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquesta il·lustració a doble pàgina observem a Kike i al seu pare. Kike es troba assegut a terra, jugant amb la seua nina, mentre el pare l'observa i subjecta una pilota de futbol i la motxilla del col·legi del xiquet.

L'espai on es desenvolupa l'acció també ens dona molta informació: es tracta d'una habitació amb un estant ple, del que semblen, discs o llibres. També s'observa un altaveu o uns auriculars, pel que ens fa deduir que el xiquet es desenvolupa en un ambient on la cultura (música i literatura) es troben molt presents.

També podem pensar que es tracta d'una família amb un estatus social mitjà, d'acord amb la decoració de l'habitació o la roba que porten. La figura del pare té un clar impacte sobre el seu fill, Kike, ja que tots dos van vestits de forma semblant, amb uns pantalons d'estampat de camuflatge. La figura del pare es mostra com un home seriós i esportista, ja que en la il·lustració s'observa material de gimnàs, cosa que ens informa sobre els seus gustos.

TEXT

ANÀLISI DEL TEXT

<p>Kike es capaz de pegar un trallazo al balón directo a la escuadra.</p> <p>La verdad es que el fútbol se le da genial.</p> <p>- ¡PASA, KIKE, PÁSAMELA! - suelen gritarle los chicos del cole.</p> <p>Al papá de Kike también le gusta el fútbol. Esto empieza a ser un poco rollo.</p>	<p>El text explica que Kike comença a estar cansat de jugar a futbol, i tot i que se li dóna molt bé, comença a avorrir-se. També explica que al pare li agrada el futbol.</p> <p>La veu narrativa conta el que fa Kike a l'escola, un espai diferent del que apareix a la il·lustració.</p> <p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2019)</p>
--	---

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

Per mitjà de les imatges, podem conèixer molts més aspectes, com la classe social de la família de Kike o les aficions del pare. També ens fa pensar en que el pare té un treball de prestigi degut a que porta un maletí de treball. Tal volta pot ser mestre.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com assenyala Osset (2018): "Com a element intertextual, hi ha un quadre amb les sigles "EBBA". Aquestes sigles són European Border Breakers Awards⁵. Són uns premis que reconeixen cada any a 10 artistes o grups que han arribat a un públic internacional amb el primer àlbum internacional. Aquest element relaciona el context de l'autora amb el context de l'àlbum i el context real del lector/a".

A més, el pare porta un polo amb un cocodril de color verd com a logotip de la marca, a l'igual que el de la marca Lacoste⁶, per tant, mitjançant aquest element, el lector-a pot

relacionar el seu propi context, junt al de l'àlbum i l'autora.

---

⁵Font: https://es.wikipedia.org/wiki/European_Border_Breakers_Awards

⁶Font: <https://logos-marcas.com/lacoste-logo>

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 8 I 9

Hoy papá lo ha llevado al cole, aunque Kike no tenía ganas.
Los demás niños lo miran cuando llegan.
Y entonces se ponen a hacerle la oía.
A papá le gusta mucho, claro.
Pero enseguida se marcha al trabajo.

A continuación, los chicos empiezan a luchar.
Se saben un montón de llaves,
y quieren que Kike luche con ellos.
—Pero buena, chicos, esto qué es! —dice la profe—.
¡Cambio de juego ya mismo!

ANÀLISI DE LA IMATGE

L'element central de la imatge és una prestatgeria de color verd, on es pot observar un grup de xiquets (dos xics i dos xiques) jugant junts, amb una clara expressió d'alegria. Els xiquets van descalços. A la part inferior esquerra s'observa a Kike i al seu pare, que amb un clar gest d'orgull i de protecció, agafa pels muscles al seu fill, que mostra una expressió facial trista i seriosa.

També apareixen quatre situacions en les quals apareixen Kike i el seu grup de companys, en les quals s'escenifica com el xiquets juguen a un joc de lluita, però s'observa la figura de Kike com un agent extern a l'acció del joc, amb una postura totalment passiva, una expressió trista i amb les butxaques a les mans. També apareix la figura de la mestra o "la profe". Es tracta d'una dona de mitjana edat, pèl-roja, grossa i amb un nas punxegut, i amb una expressió amable i carinyosa.

TEXT

Hoy papá lo ha llevado al cole, aunque Kike no tenía ganas.

ANÀLISI DEL TEXT

La veu narrativa conta que el xiquet no té ganes d'anar a l'escola. Tots els xiquets el

Los demás niños lo miran cuando llegan.
 Y entonces se ponen a hacerle la ola.
 A papá le gusta mucho, claro.
 Pero enseguida se marcha al trabajo.
 A continuación, los chicos empiezan a luchar.
 Se saben un montón de llaves, y quieren que Kike luche con ellos.
 - ¡Pero bueno, chicos, esto qué es! - dice la profe -.
 ¡Cambiad de juego ya mismo!

reben amb emoció quan arriba. El pare de Kike es sent orgullós del seu fill.

Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)

El text mostra el descontent del xiquet, que té una actitud trista i desganada. Quan Kike arriba a l'escola, tots els seus companys ho celebren, cosa que posa molt feliç i orgullós al seu pare. També exposa que els xiquets es posen a jugar d'una forma molt bèstia. Es presenta la figura de la "profe".

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

En el text es diu que Kike no té ganes d'anar a l'escola, i és a través de les imatges on podem veure que, mentre els seus companys juguen i intenten que ell ho faci amb ells, ell es troba passiu i trist. Per tant, la relació que s'estableix entre el text i la imatge és de simetria, ja que en tot moment text i il·lustracions estan contant i representant el mateix.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com assenyala Osset (2018, p.33), seguint Gentil:

“Según la Teoría de Piaget, el primer desarrollo de la inteligencia es la inteligencia sensorimotora. Pone de manifiesto que la actividad motriz es el origen de la construcción del pensamiento y de la configuración de la personalidad. Por ello la interacción con su propio

cuerpo y en concreto con sus pies es fundamental para el desarrollo cognoscitivo⁶.” Segons la cita de Gentil, el context de l’escola que es mostra a l’àlbum defenen la millora del desenvolupament cognitiu de l’alumnat per anar sense sabates”.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 10 I 11

ANÀLISI DE LA IMATGE

Les dues planes emmarquen els diversos jocs del pati en temps diferents. Una diagonal deixa en un espai els textos i els tres xiquets i en l'altra banda, la dreta, el joc en l'arener i en el gronxador.

En la imatge observem dos situacions que estan relacionades: en la part superior esquerra de la plana, observem una situació en la qual Kike es troba amb dos dels seus companys,

que juguen amb uns pals a mode d'espases. Ell té una expressió de tristesa i avorriment, mentre els altres dos xiquets s'ho passen d'allò més bé.

L'altra situació es desenvolupa en la resta de la plana, i és en la qual podem observar que aquest grup inicial de xiquets, ha anat a la zona del pati on es troben els alumnes més menuts de l'escola, interrompent el seu joc. Clarament s'observa que els més menuts mostren tristesa en el seu rostre, i fins i tot podem veure que alguns han esclatat a plorar. Mentre, els companys de Kike es troben orgullosos d'haver molestat als més menuts, Kike observa amb una clara expressió de descontent al grup de xiquetes que es troben jugant a l'arena amb les seues nines.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Así que ahora toca jugar a batallas. Kike coge una pistola. - ¡TE VOY A CLAVAR MI ESPADA LÁSER! - grita Álex. - ¡No te da vergüenza! - interviene la profe - Deja eso. Pero no le hacen caso y siguen peleándose. Se enfrentan a unos niños más pequeños. Cuando los vencen, se quedan por fin tranquilos.</p>	<p>El text explica que tant Kike com els seus amics, comencen a jugar a les batalles, sentint-se una mica obligat, fins que intervé la professora i els diu que canvien de joc, però ells no fan cap cas, anant a enfrontar-se als xiquets més menuts, fins que quan vencen, es tranquil·litzen. Quan els xiquets criden, el text està escrit en majúscules.</p> <p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

El text diu que Kike comença a jugar amb els seus amics a les batalles, però és gràcies a les il·lustracions on podem observar la seua expressió de tristesa i avorriment, i que el que realment vol és anar a jugar amb les xiquetes i les seues Barbies. Per tant, la relació que s'estableix entre el text i la imatge és d'ampliació, ja que les il·lustracions amplien el que conta el text.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com assenyala Osset (2018, p.35): “La utilització de la frase “- ¡TE VOY A CLAVAR MI ESPADA LÁSER! - grita Álex”, relaciona directament el context del lector o lectora amb una de les sagues de pel·lícules més importants de la història del cinema com és Star Wars⁷, de George Lucas”, en la qual un dels elements més simbòlics d'aquests films són les espases làser.

---

⁷Font: https://es.wikipedia.org/wiki/Star_Wars

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 12 I 13

ANÀLISI DE LA IMATGE

El lloc de la migdiada i els coixins dibuixen una línia corba que envolta l'escena de la mestra i dels nens, en l'altra, Kike berena.

En aquesta imatge podem observar com la mestra els conta un conte als seus alumnes, podent entendre que es tracta de l'hora de la migdiada. Ells i elles es troben gitats damunt d'unes estorettes de color verd escoltant el relat de forma relaxada, bé, no tots, ja que més bé és el sector femení el que escolta relaxadament i fins i tot, aconsegueix dormir. Per

contra, els xics juguen a fer-se cosquerelles i a revolcar-se per terra sense fer ni cas, però aquest no és el cas de Kike, que es troba com a element central de la imatge, ubicat davant de la figura de la mestra, relaxat i tranquil, mirant cap al sostre, i amb una expressió pensativa.

En la plana de la dreta, en la part inferior, trobem una situació diferent, en la qual s'observa a Kike menjant, que continua amb una expressió intranquil·la i pensativa.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>- ¡A ver si nos estamos quietecitos ya! - exclama la profe.</p> <p>Y a continuación, les lee en voz alta un cuento que trata de unos lobos y una niña. Kike no presta mucha atención.</p> <p>Se acuerda de cuando él también era más pequeño.</p> <p>Entonces se pregunta si papá volverá pronto.</p> <p>Qué va, papa no viene.</p> <p>Hora de tomarse unas tortitas.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text ens parla sobre com la professora els conta un conte que parla sobre un llop i una xiqueta, per tal que els xiquets i xiquetes es tranquilitzen, i sobre com Kike, sense atendre i amb una actitud passiva, troba a faltar al seu pare, necessitant la seua figura a prop per a sentir-se segur.</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

És a través de la il·lustració on podem observar l'actitud passiva de Kike, en la qual se'l representa pensatiu i trist. Per tant, la relació que s'estableix entre el text i la imatge és de simetria, ja que en tot moment text i il·lustracions estan contant i representant el mateix.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

La professora conta als seus alumnes un conte sobre uns llops i una xiqueta. Aquesta narració ens fa pensar que tal volta es tracta del conte infantil de Caputxeta Vermella⁸, de transmissió oral difós per gran part d'Europa, per tant, mitjançant aquest element, el lector a pot relacionar el seu propi context, junt al de l'àlbum i l'autora.

---

⁸Font: https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Caputxeta_Vermella

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 14 I 15

Después de la merienda, empieza a llover a cántaros.
Como no pueden salir al patio, se quedan dentro
y construyen unos muñecos-robots de combate.
—¡MIRA, KIKE! —grita Raúl—. ¡ESTE HACE SANGRE!

Kike le pega unas bolitas doradas al suyo.
¡Qué chulas quedan!
Sin embargo, no le da tiempo a enseñárselo a papá,
porque cuando él viene están ya todos hechos alicós.

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquestes planes trobem dues situacions totalment diferents: d'una banda el joc dels xics i d'altra, el joc de les xiques. Els xics es troben asseguts al voltant d'una taula plena de material escolar (pegament, cartolines, llana...), creant els seus propis joguets. És Kike l'únic que es troba correctament assegut a la cadira, ja que els seus dos companys tenen les cames sobre la taula i es pot intuir que estan en continu moviment. La direcció de la mirada de Kike indica que preferiria estar jugant amb les xiquetes i les seues Barbies, que es troben assegudes tranquil·lament al costat de la finestra. Al fons de la imatge observem a una xiqueta jugant amb un carret, que no té massa importància ni rellevància en l'escena.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Después de la merienda, empieza a llover a cántaros.</p> <p>Como no pueden salir al patio, se quedan dentro y construyen unos muñecos-robots de combate.</p> <p>- ¡MIRA, KIKE! - grita Raúl - ¡ESTE HACE SANGRE!</p> <p>Kike le pega unas bolitas doradas al suyo.</p> <p>¡Qué chulas quedan!</p> <p>Sin embargo, no le da tiempo a enseñárselo a papá, porque cuando él viene están ya todos hechos añicos.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text ens conta com a causa de la impossibilitat d'eixir al pati a jugar perquè plou, els xiquets i xiquetes s'han de quedar dins. El grup dels xiquets construeix uns ninots amb material reciclat, però degut al joc brut dels xiquets, estaran destruïts abans de que el pare de Kike vaja a l'escola a replegar-lo.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p> <p>En la imatge podem veure com els xiquets construeixen els ninots amb el material reciclar, i com s'intueix que van a començar a jugar de forma bruta. Per tant, la relació que s'estableix entre el text i la imatge és de simetria, ja que en tot moment text i il·lustracions estan contant i representant el mateix.</p>	
REFERÈNCIES INTERTEXTUALS	
<p>Com assenyala Osset (2018, p.39): "El reciclatge està present en l'escola de l'àlbum de forma permanent. Suècia és un dels països més compromès amb el medi ambient. Com s'explica en l'article "Suecia recicla un asombroso 99 % de su basura"⁹. Aquest context de l'escola mostrada a l'àlbum reflecteix aspectes a tenir en compte, directament relacionat</p>	

amb el context escolar del lector o lectora.”

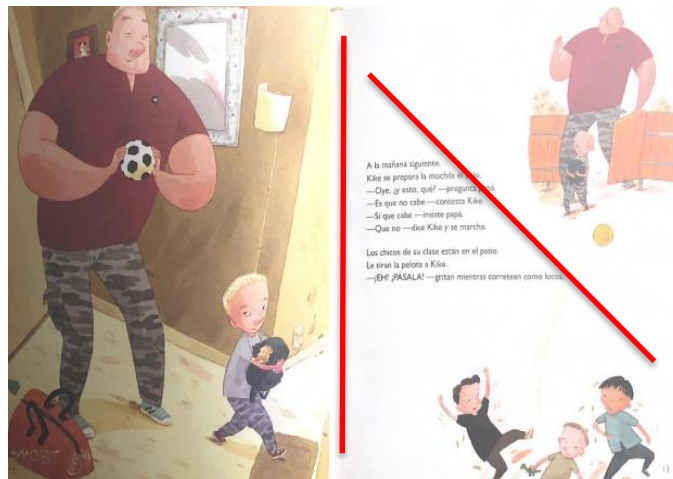
IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 16 I 17

ANÀLISI DE LA IMATGE

Les línia de divisió de les dues planes marquen dos espais molt clarament delimitats, en la plana de la dreta novament trobem dos espais. Una línia creua les dues planes, i l'altra línia que naix en la part superior esquerra de la plana de la dreta creua en diagonal la plana dreta.

En la plana de l'esquerra trobem una situació que ocupa tot l'espai. Es tracta d'una escena

que es desenvolupa en casa de Kike, l'endemà abans d'anar a l'escola. En ella s'observa al pare, que subjecta una pilota de futbol a la mà, amb una expressió d'incertesa i sorpresa, ja que el xiquet no vol emportar-se la pilota a l'escola. Al seu costat trobem la bossa del gimnàs del pare, cosa que ens fa tornar a pensar que l'esport és una activitat essencial en la seua vida. D'altra banda trobem a Kike, que mira de reüll al seu pare, i que subjecta la seua motxilla amb nerviosisme i força, intentant amagar el que porta dins d'aquesta: la seua Barbie. Aquesta és una declaració d'intencions, ja que Kike mostra preferència per jugar amb la seua Barbie que amb la pilota de futbol.

A l'altra plana trobem dos situacions diferents clarament relacionades: el moment en el qual el pare de Kike el deixa en l'escola, i com ell mira de reüll als seus companys que juguen a futbol i li passen la pilota, convidant-lo a jugar.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>A la mañana siguiente, Kike prepara la mochila él solo. - Oye, ¿y esto qué? - pregunta papá. - Es que no cabe - contesta Kike. - Sí que cabe - insiste papá. - Que no - dice Kike y se marcha. Los chicos de su clase están en el patio. Le tiran la pelota a Kike. - ¡EH! ¡PÁSALA! - gritan mientras corretean como locos.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text ens diu que és Kike qui de forma autònoma es prepara la motxilla per a anar a l'escola, mostrant la insistència del pare per a que el xiquet agafe la pilota a l'escola. A l'arribada a l'escola els xiquets es troben jugant a futbol, i conviden a Kike a jugar també.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p>	

La il·lustració ens dóna més informació de la que ens ofereix el text, ja que el text no ens diu que Kike ha posat la seua Barbie dins de la motxilla per a endur-se-la a l'escola, i que per això no li cap la pilota de futbol, per tant, en aquesta imatge es dóna una relació d'ampliació entre text i imatge.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 18 I 19

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquest cas trobem una seqüència temporal que s'inicia en la part superior de la plana esquerra i van avançant cap a la plana dreta, guiant així l'atenció del lector-a. Descriu una corba.

En aquesta seqüència s'observa el procés en el qual Kike, inicialment avergonyit, trau de la seua motxilla a la seua Barbie, i com poc a poc va avançant cap al racó on es troben les xiquetes jugant amb les seues nines.

Ell es mostra insegur i tímid. Les xiquetes es troben en un racó de jocs, que simula una casa (amb una finestra, un armari, una taula i utensilis de cuina...), i totalment centrades en el seu joc. Una d'elles, a l'arribada de Kike, el mira de reüll amb desconfiança, ja que tal volta no entén el perquè de que Kike s'haja arrimat a l'espai on es troben jugant.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Kike entra en la escuela. Las chicas juegan a las muñecas en un rincón. Kike se acerca y abre su mochila. Las chicas no se dan cuenta de que él está ahí, aunque se queda un buen rato junto a ellas. Luego, Inés se pone a cuchichear con sus amigas. - ¿Cómo se llama? - le pregunta Rita. - Barbie - contesta Kike. - Así no se puede llamar - protesta Mar. Después, las chicas siguen a lo suyo. - Y entonces van a bañarse...-dice Inés. - ¡Ana Rosabella dice que sí! - chilla Mar.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>Respecte al text, narra la inseguretat de Kike a l'arribar a l'escola i com fa per a arrimar-se a les xiquetes. També conta com una xiqueta no està d'acord amb Kike degut al nom de la nina d'aquest: Barbie. Elles no mostren cap interès per la presència de Kike, i segueixen jugant.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p> <p>En aquesta imatge es dóna una relació d'ampliació entre text i imatge, ja que la il·lustració dóna més informació de la que ofereix el text. En ella podem veure com Kike s'aproxima avergonyit o com una de les xiquetes l'observa desafiant quan s'aproxima.</p>	
REFERÈNCIES INTERTEXTUALS	
<p>Els racons⁹ són uns espais delimitats a l'aula, on els xiquets, de forma individual o en xicotets grups, realitzen simultàniament diferents activitats d'aprenentatge. Aquests racons</p>	

deuen ser atractius i ajudar a desenvolupar la creativitat dels xiquets, ajudant al desenvolupament d'aquests en les seues facetes intel·lectuals, afectives i socials.

Com assenyala Osset (2018, p.43): “Són moltes les aules per racons en els països del nord com Suècia, aquest context relacionat amb el context del lector o lectora, porta a unes comparacions per les diferències i semblances dels dos contextos¹⁰.”

---

⁹Font: <http://losrinconeseninfantil.blogspot.com/2014/09/que-son-los-rincones.html>

¹⁰Font: <http://comunicandoyexpresando.blogspot.com/2013/02/un-rincon-del-aula.html>

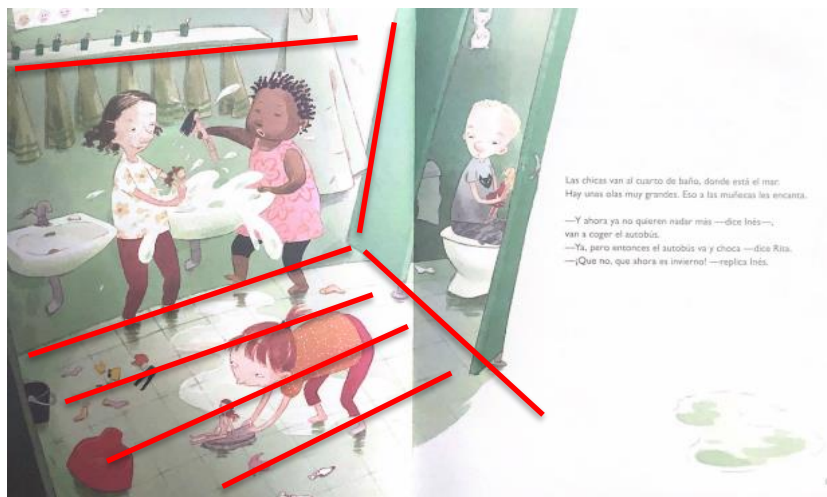
IL·LUSTRACIÓ

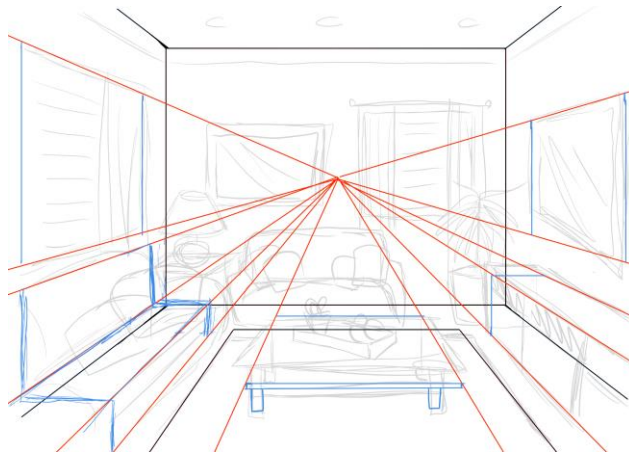
PÀGINES 20 I 21

ANÀLISI DE LA IMATGE

Els colors i el joc d'ombres sembla representar la llum d'una finestra que estaria situada en la part superior esquerra. Les línies del terra, el prestatge i el marc de la porta del vàter, generen la perspectiva de l'espai.

¹¹Font: <https://tips.clip-studio.com/es-es/articulos/1683>

En aquest il·lustració s'observa al grup de xiquetes jugant en el bany amb les seues nines, mentre Kike les observa fascinat per el seu joc, però insegur, sense atrevir-se encara a entrar en la seua dinàmica. Elles han deixat nuetes a les seues nines, i els estan donant un bany, deixant tot el terra brut i ple d'aigua. També observem que damunt de les piques, hi ha diverses tovalles i pots, amb raspalls de dents, que ens fan pensar en la higiene de l'alumnat a l'escola.

Degut al tamany del lavabo, sabem que és un de xiquets i xiquetes menuts.

¹²Font: <https://www.escuelainfantilholacaracola.com/>

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Las chicas van al cuarto de baño, donde está el mar.</p> <p>Hay unas olas muy grandes. Eso a las muñecas les encanta.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels</p>

<p>- Y ahora ya no quieren nadar más -dice Inés - , van a coger el autobús.</p> <p>- Ya, pero entonces el autobús va y choca - dice Rita.</p> <p>- ¡Que no, que ahora es invierno! - replica Inés.</p>	<p>personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text parla sobre com les xiquetes imaginem diferents situacions amb els elements que tenen a l'abast per a jugar, com per exemple que el bany és el mar, i aprofiten per a banyar les seues Barbies. Cal destacar que sembla que únicament hi ha un bany, sense diferenciació per gènere.</p>
--	--

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

En aquesta imatge es dóna una relació d'ampliació entre text i imatge, ja que la il·lustració dóna més informació de la que ofereix el text. En el text parla d'un mar amb ones, però la il·lustració mostra que és aigua que ha caigut al terra de l'aixeta.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 22 I 23

El invierno es en el congelador.
Las chicas sacan unos palitos de pescado
para que las muñecas anden con ellos por la nieve.
—Ahora se van a morir de frío —dice Inés cerrando la puerta del congelador.
Las chicas se sientan a esperar a que las muñecas se mueran.

—Pero luego resucitan —dice Inés—. Y ahora esta va a tener un niño.
—Oye, Kike, cuidado! Estás sentado en el hospital.

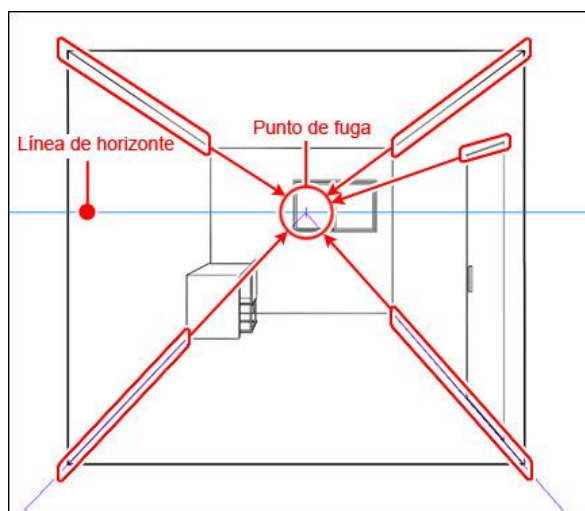
La muñeca de Inés da a luz a una albóndiga.
Las chicas se parten de risa.

ANÀLISI DE LA IMATGE

Novament una línia divideix les dues planes i un altre espai està remarcat a l'angle inferior dret, clarament marcat per la línia de la taula. En la plana de l'esquerra les parets marquen un angle.

¹³Font: <https://tips.clip-studio.com/es-es/articulos/807>

Aquesta escena es desenvolupa en la cuina de l'escola. Les tres xiquetes es troben assegudes al terra, davant del que semblen uns frigorífics, totes tres agafant-se les cames amb les mans. Dos d'elles es miren amb complicitat, mentre la tercera mira a Kike, que es troba assegut del que sembla una balda d'un armari o una taula, molt proper a elles i ja sense por de mostrar la seua Barbie. La seua posició corporal reflexa tranquil·litat. També podem observar com han tirat les coses del congelador al terra.

En la següent plana, en la part inferior esquerra podem veure a dos xiquetes i a Kike, que riuen mentre juguen amb una de les seues Barbies i unes mandonguilles congelades. Mitjançant la seua posició corporal i expressió, ens indiquen que estan gaudint del seu joc. Kike es troba en un segon pla, però tot i així, dóna a entendre que es troba més còmode amb elles, i deixa entreveure, fins i tot, un mig somriure molt tímid.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>El invierno es en el congelador. Las chicas sacan unos palitos de pescado para que las muñecas anden con ellos por la nieve.</p> <p>- Ahora se van a morir de frio - dice Inés cerrando la puerta del congelador.</p> <p>Las chicas se sientan a esperar a que las muñecas se mueran.</p> <p>- Pero luego resucitan - dice Inés -. Y ahora esta va a tener un niño.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos,</p>

- ¡Oye, Kike cuidado! Estás sentado en el hospital.

La muñeca de Inés da a luz a una albóndiga.

Las chicas se parten de risa.

2017)

El text parla sobre com les xiquetes utilitzen la seua imaginació i creativitat per seguir inventant nous escenaris per a les seues nines. D'alguna forma és la primera vegada que tenen en compte a Kike, no perquè vullguen jugar amb ell, sinó perquè els molesta, ja que es troba en l'espai que elles denominen "el hospital" per a les seues Barbies. També se'ls ocorre fer que una Barbie tinga una mandonguilla com a fill. Les xiquetes riuen i s'ho passen d'allò més bé.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge.

Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 24 I 25

—La mia ha tenido un palito de pescado —dice Kike.
—¿Cómo! —exclama Rita—. No se pueden tener palitos de pescado.
A continuación, las chicas van corriendo al cuarto de manualidades.

Es un buen sitio para jugar a que es de noche,
porque no hay ventana y, cuando se apaga la luz,
está oscuro como boca de lobo.

—Y ahora se van a dormir —anuncia Inés.
—Pero va y llega un monstruo enorme —dice Rita—. ¡ARRGG!
—¡Socorro, socorro! —susurra la Barbie de Kike en la oscuridad.

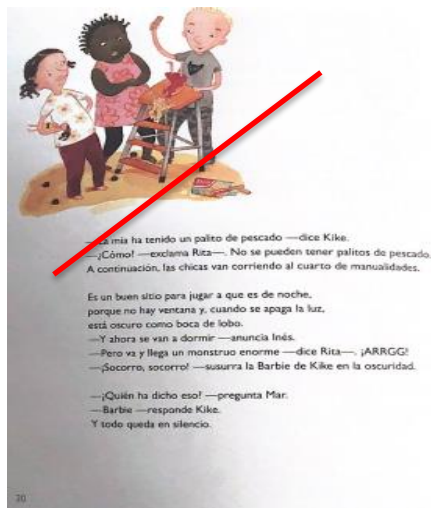
—¿Quién ha dicho eso! —pregunta Mar.
—Barbie —responde Kike.
Y todo queda en silencio.

70

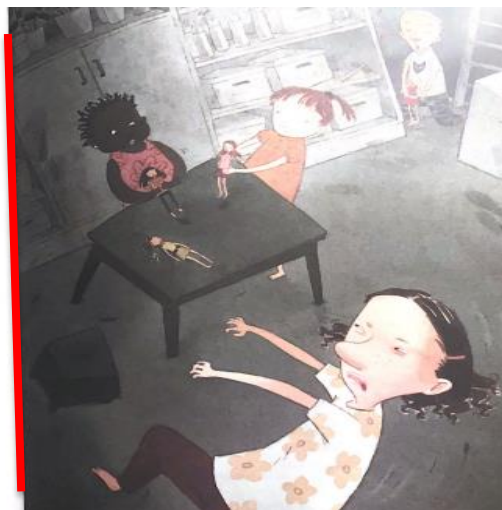

ANÀLISI DE LA IMATGE

Les línia de divisió de les dues planes marquen dos espais molt clarament delimitats, en la plana de la dreta trobem un xicotet espai, que emmarca la part superior esquerra de la plana dreta mitjançant una línia diagonal. Una línia creua les dues planes.

70

En la part superior esquerra de la plana de l'esquerra, es pot observar a Kike i a dos

xiquetes. Kike ja es troba prou segur, i és capaç d'intervenir en el joc, però sembla que les dos xiquetes no estan massa conformes amb aquesta intervenció, ja que miren a Kike amb un clar gest d'enuig. Aquest enuig s'entén per la posició corporal que tenen: braços creuats, celles arquejades i una mirada temerosa.

En l'altra il·lustració, a la plana de la dreta, les tres xiquetes i Kike es troben en una habitació sense llum, que sembla l'aula d'arts plàstiques, d'acord amb el material que s'observa en els prestatges. Una d'elles camina per l'habitació amb els braços estirats, pel que pareix, amb la intenció d'espantar a les seues companyes. Les altres dos xiquetes es troben al voltant d'una taula, subjectant les seues Barbies, com a signe de protecció, i amb una cara clarament de por. Novament, trobem a Kike una mica desplaçat de la dinàmica del joc.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>- La mía ha tenido un palito de pescado - dice Kike.</p> <p>- ¿Cómo? - exclama Rita -. No se pueden tener palitos de pescado.</p> <p>A continuación, las chicas van corriendo al cuarto de manualidades.</p> <p>Es un buen sitio para jugar a que es de noche, porque no hay ventana y, cuando se apaga la luz, está oscuro como boca de lobo.</p> <p>- Y ahora se van a dormir -anuncia Inés.</p> <p>- Pero va y llega un monstruo enorme - dice Rita -. ¡ARRGG!</p> <p>- Socorro, socorro! - susurra la Barbie de Kike en la oscuridad.</p> <p>- ¿Quién ha dicho eso? - pregunta Mar.</p> <p>- Barbie - responde Kike.</p> <p>Y todo queda en silencio.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiagètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text ens fa entendre que són les xiquetes qui marquen el ritme i la finalitat del seu joc. Es desplacen fins a l'aula de manualitats, on, a l'estar la llum apagada, poden simular que és de nit. Kike intenta entrar en el joc, però les xiquetes es mostren un tant distants.</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

En aquesta imatge es dona una relació d'ampliació entre text i imatge, ja que la il·lustració

dóna més informació de la que ofereix el text. En el text parla d'un monstre enorme, però és gràcies a la imatge on observem que el monstre, en realitat, és una de les xiquetes espantant a la resta.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 26 I 27

ANÀLISI DE LA IMATGE

La línia que envolta la imatge de la plana esquerra és una ficció, eixa línia separa de l'escena real.

A la plana de l'esquerra, en la part superior esquerra, tornem a trobar, en una xicoteta il·lustració, al grup de xiquetes, que sembla que parlen alguna cosa entre elles, i a Kike, al damunt d'una escala i amb la seua Barbie a la mà. Tot i que sembla que no li interessa

gaire el que parlen les seues companyes, mira de reüll per intentar assabentar-se d'alguna cosa del que diuen.

La il·lustració principal ocupa tota la plana de la dreta i part de l'esquerra. Es tracta d'una escena fantàstica, que té lloc en la imaginació de les xiquetes i Kike. En ella s'observa una selva, molt frondosa i plena de vegetació, en la qual hi ha dues girafes, amb la llengua fora i expressió de bogeria i maldat, un lleó al darrere, amb la boca oberta i ensenyant les dents, i dos pardals: un que observa la situació tranquil·lament, i l'altre, amb les ales obertes i clars signes d'estar espantat. També es pot observar una xicoteta serp que es dissimula entre la vegetació.

En contraposició a aquest fons selvàtic, representat amb un verd fosc, destaquen les figures de dues Barbies, protagonistes de la il·lustració, no únicament pel tamany que presenten, sinó pels colors vius dels seus vestits, que contrasten amb el fons. Tenen una clara expressió de fàstic i enuig. S'observa la mà de Kike subjectant a Barbie.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Las chicas miran a Kike y a Barbie. - Que juegue con nosotras - propone Rita. Inés suspira. - Está bien - asiente. A Kike entonces se le ocurre que su Barbie rescate al monstruo. Porque el monstruo o quería ser malo. Después, se hace de noche en la selva. Hay un montón de jirafas que se quieren comer a todas las muñecas. Y también leones gigantes. Barbie y Ana Rosabella son las que mandan.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text conta com per fi les xiques deixen jugar a Kike, prenent iniciativa, i imaginant un nou escenari fantàstic on les Barbies hauran de rescatar a un monstre que no vol ser dolent. Es dóna protagonisme a dues Barbies: a Ana Rosabella i a Barbie.</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge.

Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

En aquesta imatge es dóna una relació d'ampliació entre text i imatge, ja que la il·lustració dóna més informació de la que ofereix el text. És en la imatge on es representa amb tot tipus de detall l'espai del joc, la ficció, cosa que no fa el text.

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Com assenyala Osset (2018, p.51): “En aquesta il·lustració on es pot veure les Barbies més prop, apareix un tema a destacar: el model físic tradicional de les Barbies. Tot i que van apareixent cada vegada models inclusivament amb Barbies de tot tipus”. El context del lector o lectora marca la interpretació d'uns models de Barbies, diferents o no de les il·lustracions de l'àlbum.

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 28 I 29

Pero justo cuando Barbie va a salir a bailar a la luz de la luna, se hace de día. Todos se quedan sin decir ni pío cuando la profe entra y deja una caja llena de telas y cintas.

Cuando se marcha, encienden la luz y se ponen a buscar algunos trozos de tela con brillo que quedan chulos. Se los pueden poner en el pelo, por ejemplo.

—¡Tenemos que llevar también faldas de princesa!
—grita Mar.
Así que salen corriendo hacia el cuarto de jugos. ¡Que Barbie y Ana Rosabella se las apañen solistas!

ANÀLISI DE LA IMATGE

Les línia de divisió de les dues planes marquen dos espais molt clarament delimitats, en la plana de la dreta novament trobem dos espais. Una línia creua les dues planes, i l'altra línia que naix en la part inferior esquerra de la plana de la dreta creua en diagonal la plana dreta.

Aquesta il·lustració ocupa tota la plana de la dreta. Tots quatre encara es troben en l'aula d'arts plàstiques, ja que s'observen alguns dibuixos i materials. La girafa que es veu sobre la taula i l'escalera, sobre la qual es trobava pujat Kike, donen continuïtat a l'escena anterior.

Tant Kike, que ja es troba totalment integrat en el grup, com les tres xiquetes, es troben amagats darrere de la porta, amb les mans a la boca i en silenci, per tal de no ser descoberts, ja que aquesta es troba oberta a causa de la presència de la mestra de l'escola, que ha entrat per a deixar una caixa de color verd, plena de teles de colors. A causa del color cridaner de la caixa i de la llum que es projecta sobre ella, es centra l'atenció sobre aquest element.

En la plana següent, el grup de xiquets, ja amb la llum encesa, busquen entre la caixa de les teles que la mestra ha deixat a l'aula, i comencen a experimentar i a vestir-se amb elles. A l'extrem inferior de la dreta es veu a Barbie al terra, amb les cames alçades i sense que ningú li preste cap tipus d'atenció.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Pero justo cuando Barbie va a salir a bailar a la luz de la luna, se hace de día.</p> <p>Todos se quedan sin decir ni pío cuando la profe entra y deja una caja llena de telas y cintas.</p> <p>Cuando se marcha, encienden la luz y se ponen a buscar algunos trozos de tela con brillo que queden chulos.</p> <p>Se los pueden poner en el pelo, por ejemplo.</p> <p>- ¡Tenemos que llevar también faldas de princesa!</p> <p>- grita Mar.</p> <p>Así que salen corriendo hacia el cuarto de juegos.</p> <p>¡Que Barbie y Ana Rosabella se las apañen solitas!</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegetic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>La porta s'obre i es fa de dia, i mentre el grup de xiquets es queda en silenci, la professora deixa una caixa dintre de l'habitació plena de teles i robes. Quan la mestra se'n va, encenen la llum i comencen a escodrinyar que conté la caixa, deixant de banda les Barbies per complet.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p>	

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 30 I 31

En el cuarto de juegos encuentran todo lo que les hace falta: ¡hasta zapatos de tacón!
Kike agarra una falda brillante con una gasa de flores, perfecta para el baile de la princesa.
Y se ponen a bailar una danza divertidísima, casi frenética.

Fuera, en el patio, los chicos llevan una eternidad jugando solos sin Kike. Esto no mola nada.
Todos quieren que salga a jugar con ellos.
Así que entran a buscarlo.

ANÀLISI DE LA IMATGE

Apareixen clarament dos espais, un circular amb el joc del ball i altre a l'angle inferior dret de la plana dreta, marcat per la perspectiva de la façana.

L'escena principal, a la plana de la dreta, mostra a Kike i a les xiquetes jugant junts i passant-ho d'allò més bé. Van vestits amb faldes plenes de colors i estampats, corones, collars i sabates de taló. Les seues expressions mostren felicitat i despreocupació, ja que

ballen amb els ulls tancats i un clar somriure al rostre. Al fons de l'escena, es veuen les siluetes dels xiquets fora al pati, a través de la finestra, que actúa de nexa d'unió entre les dues il·lustracions. En l'escena de la plana de la dreta, es veuen els xiquets fora al pati, amb una clara expressió d'avorriment. A través de la finestra, ara s'observa l'acció inversa: es veu la silueta de Kike i una de les xiquetes jugant dins, en l'aula de jocs.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>En el cuarto de juegos encuentran todo lo que les hace falta: ¡hasta zapatos de tacón!</p> <p>Kike agarra una falda brillante con una gasa de flores, perfecta para el baile de la princesa.</p> <p>Y se ponen a bailar una danza divertidísima, casi frenética.</p> <p>Fuera, en el patio, los chicos llevan una eternidad jugando solos sin Kike.</p> <p>Esto no mola nada.</p> <p>Todos quieren que salga a jugar con ellos.</p> <p>Así que entran a buscarlo.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>El text descriu l'emoció dels xiquets al trobar, fins i tot, sabates de taló per a vestir-se. Descriu com són les vestidures que escullen i com comencen un ball. Mentre, els xics, en el pati s'avorreixen sense Kike, així que decideixen entrar a buscar-lo.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p>	
REFERÈNCIES INTERTEXTUALS	
<p>En aquesta imatge veiem al grup de xiquetes i a Kike vestits amb les faldilles i els talons. Aquestes faldilles tenen uns colors concrets que poden fer recordar al lector-a als vestits de les princeses Disney¹⁴, que formen part de l'imaginari col·lectiu de moltes generacions, i</p>	

que ajudarien a establir una relació directa entre el propi context del lector-a i el context de l'àlbum.

Clarament, podem identificar o establir una relació entre la vestimenta de Kike y la d'Aurora, de la Bella Dorment¹⁵, ja que ambdós tenen un rosa molt característic en els seus vestits.

---

¹⁴Font: <https://cinefilos2016.wordpress.com/2017/03/17/top-10-princesas-disney/>

¹⁵Font: <https://disney.fandom.com/es/wiki/Aurora>

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINES 32 I 33

ANÀLISI DE LA IMATGE

La plana dreta mostra una escena circular del joc i en l'angle superior esquerre, el marc de la porta i la paret marquen una línia que deixa fora els xiquets que observen. Apareix una seqüència temporal que ens explica en una imatge més menuda en l'angle superior dret de la plana dreta com acaba l'escena.

Estan representades dues escenes diferents. La principal, que ocupa tota la plana dreta i

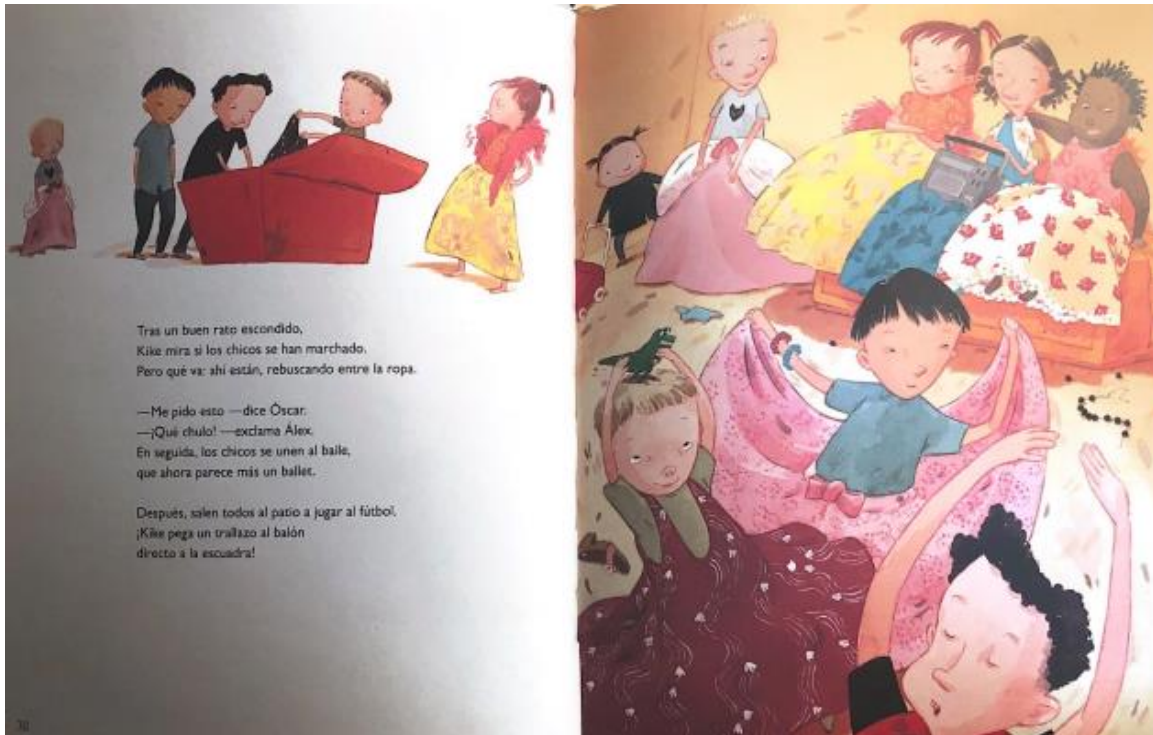

part de l'esquerra, on es veu al grup de xiquetes jugant i divertint-se sense cap mena de preocupació. Kike observa cap al fons de l'escena, cap a la porta, on estan els seus amics, i amb un clar gest de preocupació i descontent, al veure que l'estan mirant, es lleva el mocador del cap. Els tres xiquets miren l'escena, un d'ells, el més menut i que es troba més a l'esquerra, observa el que està ocorrent amb els ulls molt oberts, com a plats, mentre els altres dos observen amb els braços creuats. Tot el terra està ple d'elements per a disfressar-se. A la plana de l'esquerra, a la part superior, es veu a Kike fugint molt ràpidament de l'escena, amb la falda posada.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Kike ve llegar a los chicos, que lo miran. Miran también las faldas que las chicas y él llevan puestas. Mejor escaparse al cuarto de baño.</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>Kike veu com els xics arriben a l'habitació, i que es queden mirant-lo a ell, a les xiquetes i a les faldilles que porten posades, i fuig ràpidament.</p>
RELACIÓ TEXT-IMATGE	
<p>Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)</p>	

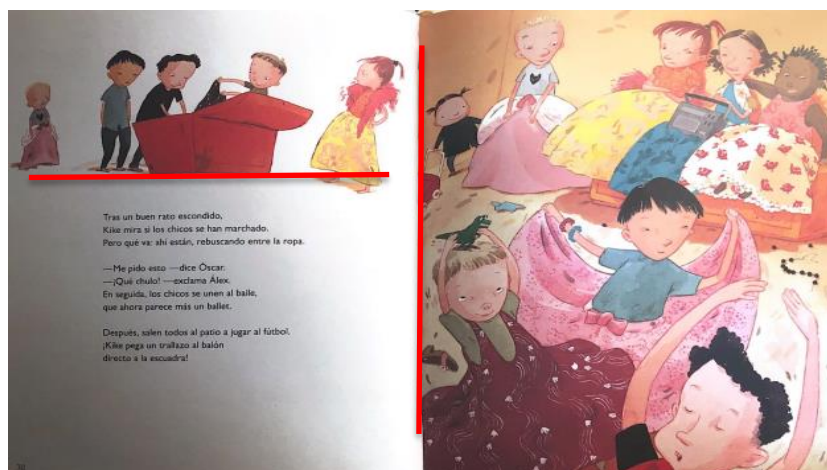
IL·LUSTRACIÓ

PÀGINA 34 I 35

ANÀLISI DE LA IMATGE

Les línia de divisió de les dues planes marquen dos espais molt clarament delimitats, en la plana de la dreta trobem un xicotet espai, que emmarca la part superior esquerra de la plana dreta mitjançant una línia horitzontal. Una línia creua les dues planes.

En la il·lustració de la plana de la dreta, es veu un bagul de color roig com a element central, el qual està rodejat pel grup de xics que escodriren el que hi ha dintre. Al darrere, es veu a Kike, que observa des de la distància amb una expressió d'incertesa. A la part de

l'esquerra del bagul, una de les xiquetes observa l'escena, amb les mans a la cintura, molt descontenta, ja que pensa que no està bé que els xiquets estiguen fent això.

En la plana de la dreta, es veu una il·lustració que ocupa tot el full, on es dona tot el protagonisme als xiquets que porten faldilles i vestits, mostrant-los al capdavant de la il·lustració, jugant amb la perspectiva, amb una mida major que la resta de persones presents en l'escena.

També es veu a les tres xiquetes assegudes una al costat de l'altra. Dos d'elles tenen una expressió d'alegria en el rostre, mentre que, a l'igual que en l'escena anterior, la xiqueta pèl-roja, es mostra totalment en desacord amb el fet que els xics hagen començat a jugar amb elles. Kike es troba en segon pla, observant l'escena.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>Tras un buen rato escondido, Kike mira si los chicos se han marchado. Pero que vá: ahí están, rebuscando entre la ropa.</p> <p>- Me pido esto - dice Óscar.</p> <p>- ¡Que chulo! - exclama Álex.</p> <p>En seguida, los chicos se unen al baile, que ahora parece más un ballet.</p> <p>Después salen todos al patio a jugar al fútbol.</p> <p>¡Kike pega un trallazo al balón directo a la escuadra!</p>	<p>Narrador-a omniscient: sap tots els detalls de la història i els desplega a mesura que avança el relat. Transmet no només accions sinó també pensaments i sentiments dels personatges, fins i tot també els seus records. Aquest narrador sol utilitzar la tercera persona i s'hi denomina "extradiegètic" perquè no pertany a el món d'allò que es narra (diegesi). (Ejemplos, 2017)</p> <p>En diu que Kike ha estat amagat una bona estona. Finalment ix del seu amagatall per veure si els seus companys han marxat, però quina és la seua sorpresa, que lluny d'haver marxat es troben buscant entre la roba. Els xics s'uneixen al ball, i finalment acaben jugant a futbol tots junts amb els vestits de princeses.</p>

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per una autora-il·lustradora o per un duo d'autor i il·lustrador

que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge. (Escuela, 2017)

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINA 36

ANÀLISI DE LA IMATGE

Es veu a Kike, a la xiqueta que en l'escena anterior estava enfadada, i a un altre xiquet, vestits amb les faldilles mentre juguen a futbol. Finalment tots junts s'ho passen d'allò més bé.

TEXT

FIN

IL·LUSTRACIÓ

PÀGINA 37

ANÀLISI DE LA IMATGE

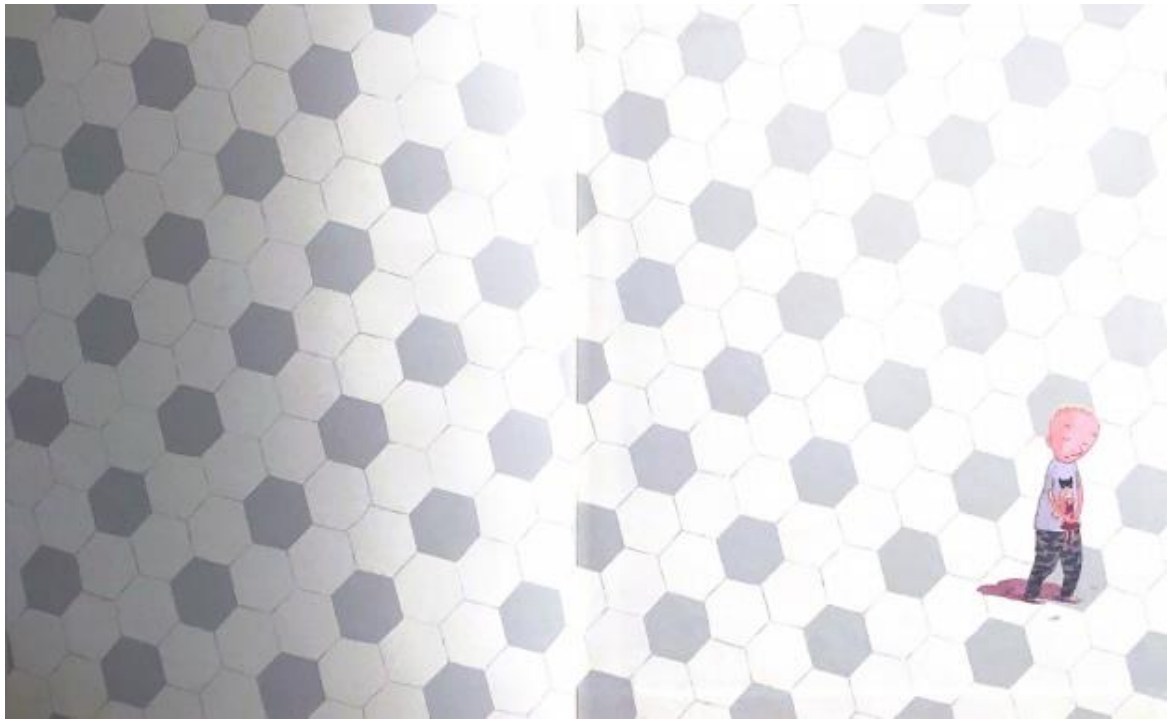
Apareix una fotografia de l'autora de l'àlbum, encerclada. A l'esquerra apareix un resum de la biografia i treball de l'autora.

TEXT	ANÀLISI DEL TEXT
<p>La autora</p> <p>Pija Lindenbaum nació y creció en Sundsvall, al norte de Suecia, y actualmente vive en Estocolmo.</p> <p>En 1979 acabó su carrera en la escuela de diseño y arte de Konstfack y, desde entonces, trabaja como ilustradora y escritora.</p> <p>Algunos de sus premios y galardones:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● La placa Elsa Beskow 1993	<p>Apareixen les dades biogràfiques de l'autora i els premis que ha rebut en la seua carrera professional. (Mostrat al punt 8.1. d'aquest TFG)</p>

• Premio de The New York Times por mejor libro ilustrado en los EE.UU, 1993 • Premio August 2000 • Premio Honorífico de Estocolmo 2005 • Premio BMF 2006	

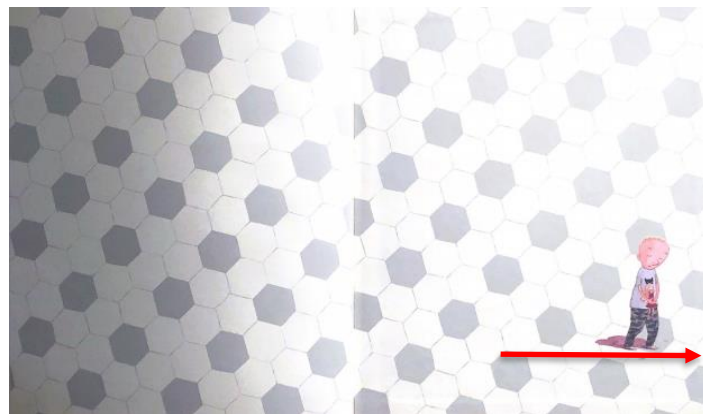
IL·LUSTRACIÓ

GUARDES FINALS

ANÀLISI DE LA IMATGE

En aquestes pàgines es torna a observar mosaic de figures geomètriques hexagonals que simulen les pilotes de fútbol. D'altra banda, en la part inferior dreta, es pot observar una il·lustració de Kike que ja havia aparegut amb anterioritat a l'àlbum, en la qual mostra sense cap mena d'objecció, a Barbie, mostrant-se segur de tal com és. La direcció cap a la que avança Kike ens convida a passar pàgina, arribant al final de l'àlbum.

TEXT

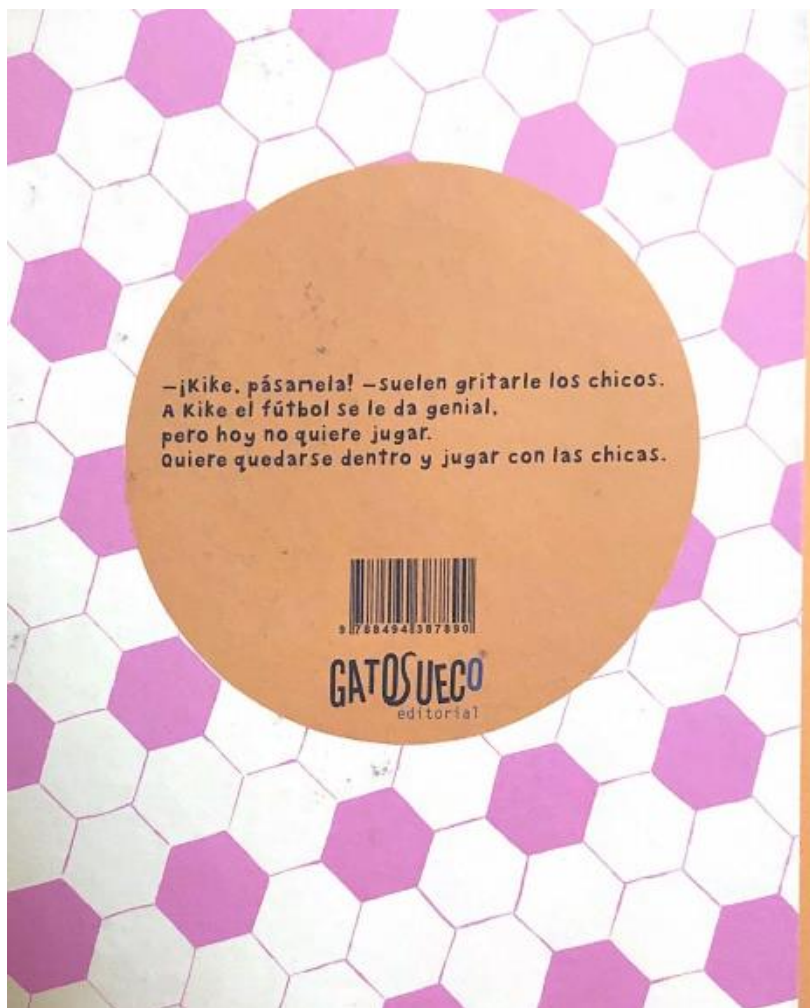
No hi ha text

REFERÈNCIES INTERTEXTUALS

Altra volta trobem el mosaic de figures geomètriques hexagonals, a través del qual les lectores i lectors, poden entendre que aquest fa referència al dibuix característic de les pilotes de futbol reglamentari, i per tant, fer una relació entre el seu propi context i el context de la història.

IL·LUSTRACIÓ

CONTRAPORTADA

ANÀLISI DE LA IMATGE

Apareix de nou el mosaic hexagonal que apareix en les guardes de l'àlbum i que simula una pilota de futbol, però ara, aquest mosaic es representa amb un rosa clar enlloc de negre, cosa que ens pot fer pensar que la il·lustradora ha barrejat els dos elements principals de l'àlbum: la pilota de futbol, i el color rosa de la faldilla que porta posada Kike en algunes il·lustracions.

TEXT

- ¡Kike, pásamela! - suelen gritarle los chicos. A Kike el fútbol se le da genial, pero hoy no quiere jugar. Quiere quedarse dentro y jugar con las chicas.

ANÀLISI DEL TEXT

El text mostra el tema que tracta l'àlbum

